

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้

- 2.1 การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย
- 2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2.3 การจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียน
- 2.4 การจัดห้องสมุด
- 2.5 การจัดมุมภาษาอังกฤษ
- 2.6 สื่อ
- 2.7 ป้ายนิเทศ
- 2.8 แบบทดสอบและแบบสอบถาม
- 2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย

2.1.1 ความเป็นมาของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยได้เริ่มขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2391 ซึ่งตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 3 โดยพวกรมิชชันนารีชาวอเมริกันเป็นผู้สอน และได้มีผู้ให้ความสนใจเข้าเรียนเป็นจำนวนมาก ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 พระองค์ได้ทรงเล็งเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษจึงทรงศึกษาภาษาอังกฤษจนแตกฉานและยังให้มิชชันนารีสอนภาษาอังกฤษให้กับคนในวังอีกด้วย

เมื่อถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 พระองค์ได้ตั้งโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษขึ้นในวังแต่ก็ต้องล้มเลิกไป จนกระทั่ง พ.ศ. 2424 พระองค์จึงโปรดให้มีการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ นับจากนั้นเป็นต้นมาภาษาอังกฤษก็กลายเป็นวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญจนกระทั่งหลักสูตร พุทธศักราช 2480 ได้กำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับสำหรับเด็กในระดับมัธยมศึกษา และในหลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2503 กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับตั้งแต่ระดับ

ประถมตอนปลาย นอกจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2533) ก็ได้กำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกในโรงเรียนประถมศึกษาอีกด้วย

จะเห็นได้ว่าภาษาอังกฤษมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนส่งผลให้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนภาษาอังกฤษไว้ในหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และมีการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

2.1.2 ปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย

ภาษาอังกฤษได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในประเทศไทยเป็นเวลานานนับร้อยปีมาแล้ว โดยได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในหลักสูตรประถมศึกษาไว้อย่างต่อเนื่อง แต่ก็เป็นที่ทราบกันดีว่าการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังถึงแม้จะใช้เวลาเรียนภาษาอังกฤษยาวนานหลายปี ผู้เรียนยังไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เนื่องจากสาเหตุหลายประการ

อรพิน พจนานนท์ (2537) ได้แสดงความคิดเห็นว่าปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยเกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้ คือ

1. สภาพแวดล้อมในประเทศไทยไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเนื่องจากภาษาอังกฤษในประเทศไทยเป็นภาษาต่างประเทศไม่ใช่ภาษาที่สอง ผู้ที่เรียนภาษาอังกฤษจึงมิได้มีโอกาสฝึกภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน การใช้ภาษาในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะทักษะการฟังพูด จึงเกือบจะไม่มีโอกาสได้ใช้เลย แม้จะกำหนดให้เด็กในระดับมัธยมและประถมศึกษาเรียนภาษาอังกฤษทุกวันก็ตาม ก็ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้เด็กใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ การฝึกภาษาอังกฤษในห้องเรียนระหว่างคนไทยด้วยกันในชั้นเรียนภาษาอังกฤษย่อมทำได้ แต่การกำหนดให้คนไทยพูดกับคนไทย โดยใช้ภาษาอังกฤษนอกเวลาเรียนย่อมเป็นสิ่งที่น่าเคอะเขิน และทำได้ในวงจำกัดเท่านั้น

2. วิธีการสอนภาษาอังกฤษในชั้นเรียนไม่เหมาะสม ทำให้ผลการเรียนการสอนที่ออกมาไม่ดีเท่าที่ควร การเรียนการสอนภาษาดังเดิมไม่ว่าจะเป็นประเทศไทยหรือประเทศอเมริกา จะใช้วิธีสอนแบบ Grammar-Translation Method ซึ่งเป็นการสอนที่เน้นให้มีความรู้เกี่ยวกับภาษาแต่ใช้ภาษาไม่ได้ แม้ว่าการพัฒนาทางด้านการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศจะก้าวไกลไปมาก มีวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้น มีแนวการสอนที่มุ่งไปสู่การพัฒนาทักษะทั้ง 4 แต่

วิธีการสอนในโรงเรียนส่วนมากก็ยังเป็นการสอนแบบท่องจำ (Rote-Memorization) ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่เน้นเรื่อง Grammar-Translation เช่นเดิม การเรียนการสอนแบบท่องจำนี้เป็นการสอนที่ทำได้ง่ายและสะดวกสบายที่สุด จึงทำให้ผู้สอนนิยมใช้และไม่เปลี่ยนแปลง แม้ว่าจะมีแนวการสอนใหม่ ๆ ที่ได้ผลดีกว่าเดิมก็ตาม

3. ปัญหาในด้านตัวครูผู้สอน ครูภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาส่วนมากมีความรู้และทักษะทางภาษาไม่เพียงพอที่จะสอนภาษาได้ดี ทั้งนี้เพราะครูในระดับนี้ไม่ได้รับการฝึกให้เป็นครูสอนภาษาอังกฤษ ครูส่วนมากจบทางการประถมศึกษาซึ่งสามารถจะสอนได้ทุกวิชา แต่เนื่องจากวิชาภาษาอังกฤษต้องการครูที่ได้รับการฝึกทักษะมาเพียงพอ จึงจะสอนให้ได้ในเมื่อครูผู้สอนยังมีทักษะทางการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาอังกฤษไม่เพียงพอ ครูจะสอนให้นักเรียนมีทักษะได้อย่างไร ดังนั้น ในการบรรจุครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาจึงต้องพิจารณาเป็นพิเศษ

นอกจากปัญหาการจัดบุคคลากรที่มีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอที่จะสอนภาษาอังกฤษแล้ว บุคคลิกของครูผู้สอนก็มีผลต่อการเรียนการสอนภาษามาก ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้กับเด็กนั้น แรงจูงใจที่จะทำให้เด็กตั้งใจใฝ่หาความรู้ โดยการกล่าวถึงประโยชน์นานัปการของภาษาอังกฤษนั้น ย่อมไม่ได้ผลเท่าที่ควรเนื่องจากเป็นสิ่งที่อยู่ไกลตัวมาก แรงจูงใจอย่างเดียวที่จะทำให้เด็กตั้งใจเรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษก็คือ ความสนุกสนานเพลิดเพลินในขณะที่เรียน ดังนั้น ครูที่ดีจึงต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในเทคนิค วิธีการและมีบุคลิกภาพที่ทำให้การเรียนการสอนในช่วงเวลานั้น ๆ สนุกสนาน

4. ลักษณะนิสัยของคนไทย สังคม และวัฒนธรรมไทย มีแนวโน้มที่จะอบรมให้เด็กไทยมีนิสัยเรียบร้อย ขี้อาย ไม่กล้าพูด หรือแสดงออกมากนัก ลักษณะนิสัยเช่นนี้เป็นอุปสรรคอย่างมากต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เด็กไทยแม้ว่าจะได้ฟัง ได้รู้ และสามารถพูดภาษาได้ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา แต่ก็ยังไม่กล้าที่จะแสดงออกมากนัก การพูดภาษาอังกฤษอย่างถูกต้องกลับกลายเป็นสิ่งที่น่าขบขัน และถูกเพื่อนในห้องเรียนหัวเราะทำให้เด็กไม่กล้าพูดอีกต่อไป

5. ตำราเรียนและสื่อการเรียน ตำราเรียนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษามีรูปเล่มไม่ค่อยน่าสนใจ เนื่องจากภาพประกอบและกระดาษที่ใช้ไม่จูงใจให้น่าอ่านมากนัก ทั้งนี้เพราะทางกระทรวงศึกษาธิการต้องเป็นผู้ดำเนินการจัดพิมพ์แจกให้เด็กในระดับประถมศึกษาทั่วประเทศ

ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นครูบางคนสอนโดยไม่ใช้สื่อการสอน โดยอ้างว่ามีงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดทำสื่อ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วครูอาจจะทำสื่อจากวัสดุเหลือใช้ได้ ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจยิ่งขึ้น

ดวงเดือน แสงชัย (2533) ได้กล่าวถึงอุปสรรคในการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษว่ามีหลายประการดังนี้

1. ด้านครูผู้สอน วงการศึกษาไทยยังขาดแคลนครูผู้ได้รับการฝึกฝนในด้านการสอนภาษาอังกฤษโดยเฉพาะ ครูบางคนอาจสอนเก่ง มีเทคนิคในการสอน มีจิตวิทยาสูง แต่ด้านเนื้อหากลับไม่แม่นยำ ทำให้ไม่มั่นใจในตัวเองที่จะสอน ส่วนครูที่แม่นยำหรือมีความรู้ดีในเนื้อหา ก็มักจะไม่มีโอกาสมาสอนในระดับประถมศึกษา แต่จะได้รับการจัดสรรให้ไปสอนในระดับสูง ๆ ขึ้นไป ดังนั้นการสอนในระดับประถมศึกษาที่ควรจะได้มีการปูพื้นฐานอย่างถูกต้อง มันคงให้แก่เด็กจึงมีความบกพร่อง ไม่สมบูรณ์ ครูมัธยมต้องไปคอยแก้สิ่งที่ผิดพลาดให้ในระดับมัธยม ทำให้เสียเวลาและแก้ไขได้ยาก เพราะเด็กจำสิ่งที่ผิด ๆ ไปจนฝังหัวเสียแล้ว

การเตรียมครูผู้สอนที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา มิใช่ว่าใคร ๆ ก็สอนได้โดยเข้าใจกันว่าสอนเด็กเล็กนั้นสบาย เนื้อหาที่น้อยสอนง่าย ความเข้าใจอย่างตื้น ๆ เช่นนี้ทำให้การเตรียมครูบางโรงเรียนเป็นไปอย่างสุกเอาเผากิน ถ้าเป็นเช่นนั้นจะไม่ต้องมีการสอนในระดับประถมศึกษาเสียเลยจะดีกว่า เพราะอย่างน้อยเด็กก็จะได้ไม่จดจำฝังหัวในสิ่งที่ผิด ๆ เป็นการยากที่จะได้ครูที่สมบูรณ์แบบสักคนหนึ่ง ครูที่สอนเก่งอาจไม่แม่นยำในเนื้อหา ครูที่แม่นยำในเนื้อหาอาจสอนไม่เก่ง ถ้ายทอดไม่เป็น ไม่มีจิตวิทยาในการสอน ดังนั้นเป็นต้น อย่างไรก็ตาม ถ้าสถานศึกษามีการดำเนินการในด้านการเตรียมครูอย่างจริงจัง และเอาใจใส่คงจะทำให้ปัญหาเช่นนี้ค่อย ๆ ลดลงไป

2. ด้านตัวนักเรียน และสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว นักเรียนไทยมีโอกาสฝึกใช้ภาษาอังกฤษเฉพาะในช่วงเรียนเท่านั้น ใช้เวลาเพียงวันละ 1 ชั่วโมง เป็นอย่างมาก ยิ่งถ้าในห้องเรียนใดทางโรงเรียนบรรจุนักเรียนเข้าไปเป็นจำนวนมาก เป็น 40-50 คนแล้ว นักเรียนบางคนที่ไม่ค่อยสนใจอาจไม่เคยได้พูดภาษาอังกฤษเลยสักประโยคเดียวก็เป็นได้ เมื่อนักเรียนออกจากห้องเรียนไปก็พูดแต่ภาษาไทยตลอด จึงทำให้เด็กไทยมีโอกาสฝึกฝนน้อย เพราะไม่ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ใช้ภาษาอังกฤษ

จากสาเหตุเหล่านี้ทำให้คนไทยส่วนมากไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่วแม้ว่าจะเรียนมาแล้วตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนมหาวิทยาลัยก็ตาม

หลักสูตรปัจจุบันของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ประกาศใช้ในปี 2521 จึงเน้นทักษะ เบื้องต้น ให้แม่นยำและให้สามารถเอาไปใช้ประโยชน์ในการสื่อสารติดต่อกันได้ และเน้นให้มีประโยชน์ สำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้เด็กกล้าพูด กล้าแสดงออกแทนที่จะเน้นแต่กฎเกณฑ์ไวยากรณ์และ การท่องจำอย่างสมัยก่อน

3. ด้านผู้ปกครอง ในการเลือกโรงเรียนอนุบาลให้ลูก ผู้ปกครองจำนวนมากยังฝังหัวอยู่ กับค่านิยมแบบเก่า คือ จะต้องเป็นโรงเรียนอนุบาลที่สอนหนังสือยิ่งมากยิ่งดี ถ้ามีการสอนภาษาอังกฤษให้เด็กด้วยจะยิ่งเป็นที่นิยมมาก ทั้ง ๆ ที่เคยมีการวิจัยออกมาอย่างเป็นระบบแล้วว่า นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยไม่แตกต่างกันเมื่อเรียนจบระดับชั้นประถมศึกษาแล้ว

นอกจากนี้ สุโร พงษ์ทองเจริญ (2520) ยังได้กล่าวถึงปัญหาในการสอนภาษาอังกฤษ ในประเทศไทยว่าเกิดจากการขาดครูที่มีความรู้ทางภาษาอังกฤษดี ครูไม่ได้รับการฝึกฝนมาอย่าง เพียงพอ มีความรู้ความชำนาญน้อย ไม่สามารถสอนเนื้อหาอย่างถูกต้องและตีความหมายของ หลักการสอนอย่างผิด ๆ ไม่กระตือรือร้นที่จะปรับปรุงตนเองหรือศึกษาหาความรู้ให้กว้างขวาง

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยเกิดขึ้นหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นตัวนักเรียนเอง ครูผู้สอน ผู้ปกครอง สภาพแวดล้อม หรือสื่อการเรียน ซึ่งการแก้ไขปัญหานั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งตัวนักเรียนเอง ผู้ปกครอง และ โรงเรียน เพื่อให้เด็กเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่สูงขึ้น

2.1.3 หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533)

ประเทศไทยได้จัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอย่างเป็นระบบมาเป็นเวลากว่าร้อยปี หลักสูตรภาษาอังกฤษได้รับการพัฒนาและปรับปรุงไปตามกระแสความต้องการของสังคมและตาม พัฒนาการของวิทยาการเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษามาโดยตลอด ซึ่งหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษไว้ ดังนี้

- 1) ให้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์การใช้ภาษาอันเป็นพื้นฐานในการเรียนภาษาอังกฤษ
- 2) ให้มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนที่จะช่วยให้ใช้ภาษาในการสื่อสารได้

ตามความเหมาะสมแก่วัย

3) ให้มีเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษอันเป็นภาษาสากลรวมทั้งมีนิสัยรักการอ่าน และการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

- 4) ให้เห็นแนวทางในการนำภาษาอังกฤษไปใช้ประโยชน์

นอกจากนี้หลักสูตรภาษาอังกฤษ พุทธศักราช 2539 ซึ่งเป็นฉบับที่เริ่มใช้อยู่ในปัจจุบันก็ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อให้มีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษา และเหมาะสมกับวัฒนธรรม
2. เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในระดับต้นอย่างเพียงพอ เพื่อการศึกษาต่อหรือนำไปใช้ในการประกอบอาชีพตามความจำเป็น
3. เพื่อให้มีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ง่าย ๆ ที่เป็นสถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์จริง
4. เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจวัฒนธรรมภาษาอังกฤษ
5. เพื่อให้มีนิสัยใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมด้วยการอ่านหนังสือภาษาอังกฤษและใช้สื่อภาษาอังกฤษอื่น ๆ
6. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ เห็นประโยชน์ และคุณค่าของภาษาอังกฤษ

2.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.1 ปัจจัยภายในโรงเรียน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นสิ่งที่นักการศึกษาและครูผู้สอนได้ให้ความสนใจมาโดยตลอดเนื่องจากเป็นแนวทางส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น จึงมีนักการศึกษาหลายท่านที่ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดังต่อไปนี้

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2520) ได้เสนอทัศนะว่าคุณภาพของการศึกษาของนักเรียนจะพิจารณาองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบทางวิชาการ เป็นองค์ประกอบหลักเพราะเหตุว่าโรงเรียนได้รับมอบหมายจากสังคมในการพัฒนาคนให้มีความรู้ และความสามารถ นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้นองค์ประกอบที่สำคัญก็คือองค์ประกอบที่ส่งเสริมให้พัฒนาบุคคลให้เป็นไปตามแนวทางที่สังคมต้องการ

2. องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม โรงเรียนถือว่าเป็นระบบพฤติกรรม จะดูว่าโรงเรียนดีแค่ไหนก็ดูว่าระบบพฤติกรรมเป็นอย่างไร โดยพิจารณาจากคนสองกลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่

กลุ่มผู้ให้บริการคือครู เจ้าหน้าที่และผู้บริหาร และผู้รับบริการคือนักเรียน โรงเรียนจะต้องให้ความสนใจมากเป็นพิเศษว่าครูเข้ามาสู่ระบบนี้สามารถปฏิบัติงานได้ผลดีและมีความพึงพอใจ ขณะเดียวกันได้อยู่ร่วมกันด้วยดี และช่วยเหลือกันร่วมมือประกอบภารกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์

3. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม โรงเรียนที่ดีจะต้องจัดสิ่งต่าง ๆ ให้เอื้ออำนวยในการประกอบภารกิจสิ่งแวดล้อมนี้มีส่วนโดยตรงกับพฤติกรรมของตน ถ้าต้องการให้ครู นักเรียนเป็นคนสะอาดเรียบร้อยมีระเบียบวินัย โรงเรียนก็จัดสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะอย่างนี้ให้

ขวัญเรือน อาชวีบูลโยบล (2527) ได้วิเคราะห์การศึกษาระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยและชี้ให้เห็นปัจจัยในระบบมัธยมศึกษาที่ส่งผลในการดำเนินงานมัธยมศึกษาไปได้ดีว่าประกอบไปด้วยตัวป้อน (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) ตัวป้อนคือนักเรียนที่เข้ามาสู่ระบบนี้ มีปัจจัยที่เกี่ยวกับนักเรียน คือ คุณภาพทางวิชาการที่มีอยู่แล้ว ค่านิยมในการเรียนและการทำงาน ความพร้อมทางร่างกายและจิตใจ ในด้านกระบวนการประกอบไปด้วยปัจจัยภายในโรงเรียนและปัจจัยภายนอกโรงเรียน ปัจจัยภายในโรงเรียนได้แก่คุณภาพของครู วิธีสอน อุปกรณ์การสอน หนังสือแบบเรียน สภาพแวดล้อมของห้องเรียน ส่วนปัจจัยภายนอกได้แก่ แผนการศึกษาชาติ หลักสูตร นโยบายของรัฐบาล ความต่อเนื่องของวิชาชีพ สภาพแวดล้อมและค่านิยม และในด้านผลผลิตคือนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาลาออกไป

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529) ได้สังเคราะห์องค์กำหนดประสิทธิภาพของโรงเรียนพบว่า ขนาดของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความสามารถทางการเรียนสูงกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีข้อได้เปรียบต่าง ๆ ทั้งในด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพอาคารเรียน คุณภาพบุคลากร และจากบทวิเคราะห์พบว่า โรงเรียนในอำเภอขนาดใหญ่นักเรียนจะมีความสามารถทางการเรียนสูงกว่านักเรียนในอำเภอขนาดเล็ก

2.2.2 ปัจจัยเสริม

จากการศึกษาของนักการศึกษาหลายท่านได้พบว่ามีอีกปัจจัยภายในโรงเรียนแล้วยังมีปัจจัยเสริมด้านอื่น ๆ อีกที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังต่อไปนี้

สุไร พงษ์ทองเจริญ (2526) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบทางด้านจิตวิทยาที่มีความสำคัญต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ 3 ด้าน ดังนี้

1. ตัวผู้เรียน ซึ่ง ได้แก่

1.1 อายุของผู้เรียน (Age) เป็นที่ถกเถียงกันมากกว่าอายุเท่าไรจึงสมควรเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งสรุปว่า อายุไม่ใช่องค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษ

1.2 เวลาเรียน (Exposure Time) ต้องใช้เวลาเรียนอย่างน้อยเพียงใดจึงจะทำให้ผู้เรียนภาษาถึงขีดที่ใช้สื่อความหมาย ผลการวิจัยในสหรัฐอเมริกา พบว่าต้องใช้เวลาเรียนติดต่อกันถึง 600 ชั่วโมง จึงจะได้ผลสำหรับประเทศไทยมีการเรียนภาษาอังกฤษทั้งปีเพียงประมาณ 200 ชั่วโมง

1.3 ความต้องการ (Need) เป็นแรงกระตุ้นทำให้มนุษย์ต้องเรียนรู้ภาษาของสังคมที่ตนอยู่ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารกับผู้คนที่ต้องการติดต่อด้วย ส่วนภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษในประเทศนั้นผู้เรียนไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร จึงทำให้ขาดความกระตือรือร้น ซึ่งทำให้การเรียนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

1.4 แรงจูงใจ (Motivation) แรงจูงใจในการเรียนภาษาต่างประเทศเป็นความรู้สึกของผู้เรียนเองที่ต้องการเรียน เพื่อใช้ภาษาที่ตนเรียนในการติดต่อกับชาติอื่น และความปรารถนาที่จะศึกษาหาความรู้โดยใช้ภาษานั้น ๆ เป็นสื่อกลาง นอกจากนี้ ยังมีแรงกระตุ้นจากภายนอกที่ทำให้ผู้เรียนอยากเรียน เช่น ได้รับทราบ หรือรู้เห็นว่า ผู้ที่เรียนภาษาต่างประเทศได้รับความสำเร็จกว่าผู้ที่ไม่ได้เรียน ส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างมากที่ทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจ ได้แก่ การมีเป้าหมายที่แน่นอน รู้ว่าเมื่อเรียนแล้วตนจะทำอะไรได้บ้าง ในขณะที่เรียนก็ได้ความสนุกจากการเรียน ได้รับความพอใจจากการเรียนรู้ สิ่งแปลกใหม่แต่ละครั้งที่เรียนสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น มีแรงช่วยและท้าทายให้แสวงหาความรู้ต่อ ๆ ไป

1.5 ความพร้อม (Readiness) หมายถึง ความสามารถที่จะเรียน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพทางกายและสติปัญญา ผู้เรียนจะเรียนได้ดีเมื่อผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนหากขาดความพร้อมผู้เรียนจะเกิดความท้อแท้ และขาดความสนใจ

2. สถานการณ์ (Situation) หมายถึง สิ่งของ บุคคล หรือสภาพแวดล้อมรอบตัวนักเรียน ซึ่งครูจัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกว่าตนเรียนแล้วนำภาษาไปใช้ในสถานการณ์เช่นนั้นได้จริง การสร้างสถานการณ์ขึ้นนี้บังคับให้ผู้เรียนต้องเรียน

3. ตัวครู ครูเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

Klausmeir (อ้างถึงในธีระ คนชุม, 2532) ได้เสนอรูปแบบขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนว่าจะประกอบด้วย

- 1) ความพร้อมทางสมอง
- 2) ความพร้อมทางกายภาพ
- 3) คุณลักษณะด้านจิตพิสัย
- 4) เพศ
- 5) อายุ
- 6) ภูมิหลังทางบ้านและสังคม

Presscott (อ้างถึงในธีระ คนชุม, 2532) ผู้อำนวยการสถาบันค้นคว้าเรื่องเด็กแห่งมหาวิทยาลัยแมรีแลนด์ได้สรุปองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าประกอบด้วย

- 1) องค์ประกอบทางด้านร่างกาย ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของร่างกาย ข้อบกพร่องของร่างกาย และลักษณะท่าทางของร่างกาย
- 2) องค์ประกอบทางความรัก ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ระหว่างบิดามารดากับบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างบุตรและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว
- 3) องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ชนบทชนเมือง ประเพณีความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมทางบ้านและฐานะทางบ้าน
- 4) องค์ประกอบทางด้านความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนในวัยเดียวกัน
- 5) องค์ประกอบทางการพัฒนาแห่งตน ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ เจตคติและแรงจูงใจ
- 6) องค์ประกอบทางการปรับตัว ได้แก่ ปัญหาการปรับตัวและการแสดงอารมณ์

Jakobovits, leon A. (อ้างถึงใน ทศนีย์ จระมาศ, 2536) ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สองได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่จะทำให้การเรียนการสอนภาษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้นมี 3 ประการด้วยกันคือ

1. องค์ประกอบทางการสอน (Instruction Factors)
2. องค์ประกอบด้านตัวผู้เรียน (Learner Factors)
3. องค์ประกอบทางสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural Factors)

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2529) ได้สังเคราะห์องค์กำหนดประสิทธิผลของโรงเรียนพบว่า ขนาดของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความสามารถทางการเรียนสูงกว่า นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีข้อได้เปรียบต่าง ๆ ทั้งในด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกสภาพอาคารเรียน คุณภาพบุคลากร และจากบทวิเคราะห์พบว่า โรงเรียนในอำเภอขนาดใหญ่กว่านักเรียนจะมีความสามารถทางการเรียนสูงกว่านักเรียนในอำเภอขนาดเล็ก

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นอาจกล่าวได้ว่าปัจจัยเสริมที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้นมีหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นคุณลักษณะและภูมิหลังของผู้เรียน องค์ประกอบของโรงเรียนและสิ่งแวดล้อม

2.3 การจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียน

กิจกรรมนอกชั้นเรียนเป็นสิ่งที่ทุกโรงเรียนได้จัดให้มีขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนในหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.3.1 ความหมายของกิจกรรมนอกชั้นเรียน

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2533) กล่าวว่า กิจกรรมนอกหลักสูตรหรือกิจกรรมนอกชั้นเรียน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนร่วมกันจัดขึ้นนอกเวลาเรียน นอกเหนือจากหลักสูตรที่โรงเรียนกำหนดให้เรียนในเวลาเรียนปกติ ทั้งนี้เป็นไปตามความสมัครใจของนักเรียนเอง และด้วยความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกของโรงเรียนทำให้กิจกรรมแต่ละอย่างบรรลุความสำเร็จตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

เชาว์ มณีวงศ์ (2530) กล่าวว่ากิจกรรมนอกชั้นเรียน คือ กิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเวลาเรียนปกติเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแต่โรงเรียนมีจุดมุ่งหมายในการจัดเพื่อที่จะให้เกิดการพัฒนานักเรียนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาโดยไม่มีการให้คะแนนใด ๆ

ไพโรจน์ นาคสุวรรณ (2528) กล่าวว่ากิจกรรมนอกชั้นเรียนหมายถึงกิจกรรมที่สถานศึกษาจัดและสนับสนุนให้ผู้เรียนจัดขึ้นเพื่อสนองความสนใจและส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน นอกเหนือจากหลักสูตรปกติ ไม่มีการให้คะแนนทางวิชาการและผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านั้นด้วยความสมัครใจ และได้สรุปลักษณะสำคัญของกิจกรรมนอกชั้นเรียนไว้ดังนี้

- 1) เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเหนือจากหลักสูตรปกติหรือนอกเวลาเรียน
- 2) เป็นกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันจัดขึ้นภายใต้ความเห็นชอบของครู หรือผู้บริหาร

สถานศึกษา

- 3) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความสมัครใจ มีเสรีภาพในการเลือกกิจกรรม
- 4) ไม่มีการให้คะแนนทางวิชาการ
- 5) ให้ความเสมอภาคและยุติธรรมต่อนักเรียนอย่างเหมาะสมตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และกำลังทางด้านเศรษฐกิจของนักเรียน

ผุสดี ภูมิอินทร์ (2530) ได้สรุปลักษณะของกิจกรรมนอกชั้นเรียนไว้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

- 1) เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเหนือจากหลักสูตรเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้สมบูรณ์

- 2) เป็นกิจกรรมเพื่อเสริมประสบการณ์ของนักเรียน

- 3) เป็นกิจกรรมที่ไม่มีการให้คะแนน

- 4) เป็นกิจกรรมที่ครูและนักเรียนร่วมกันจัด

จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง สมควรที่จะได้เอาใจใส่ให้เกิดขึ้นและดำเนินไปด้วยดี บรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อให้นักเรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเข้าร่วมกิจกรรมนอกชั้นเรียนนั้น

2.3.2 ความจำเป็นของการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียน

การจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนนับว่ามีความจำเป็น เนื่องจากช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีผู้กล่าวถึงความจำเป็นของการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนไว้หลายท่านดังนี้

ไพโรจน์ นาคะสุวรรณ (2528) กล่าวว่ากิจกรรมนอกชั้นเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดให้แก่ผู้เรียน เพราะเป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนรอบด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทั้งยังช่วยเสริมสร้างให้การเรียนรู้ตามหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ความต้องการทางด้านจิตวิทยา การจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนมีความจำเป็นเพื่อสนองความต้องการทางด้านจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ซึ่งต้องการการยอมรับจากเพื่อน ต้องการเป็นสมาชิกของกลุ่ม ต้องการให้ตนเองเกิดความสำคัญในหมู่เพื่อน ต้องการทดแทนในสิ่งที่ตนขาด ให้ความอบอุ่นทางใจแก่นักเรียน

2) การดึงเอาความสนใจและความกระตือรือร้น กิจกรรมนอกชั้นเรียนบางอย่างถ้าหากได้วางแผนและดำเนินการอย่างดีแล้วจะนำนักเรียนไปสู่เป้าหมายได้หลายอย่าง เป็นต้นว่าสามารถที่จะดึงความสนใจ ความสามารถพิเศษ และความกระตือรือร้นของนักเรียนให้ออกมาอย่างเด่นชัด เช่น กิจกรรมจัดนิทรรศการ ศิลปะ วาดเขียน และกิจกรรมที่มีการประกวดต่าง ๆ

3) การใช้เวลาว่างให้เกิดคุณค่าและมีประโยชน์ กิจกรรมนอกชั้นเรียนจะทำให้เด็กรู้สึกถึงการใช้เวลาว่างให้เกิดคุณค่าและเกิดประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม นักเรียนได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกิดสัมพันธภาพและจุดสนใจต่าง ๆ ขึ้น

4) การสร้างมิตรภาพระหว่างนักเรียนด้วยกันและระหว่างนักเรียนกับครูให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น นักเรียนที่สนใจสิ่งเดียวกันจะหาเวลาคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนามิตรภาพ และถ้าหากครูได้ร่วมกิจกรรมบางอย่างกับนักเรียน ให้นักเรียนได้มีโอกาสพูดคุยสร้างสรรค์แบบไม่เป็นทางการ แล้วก็จะช่วยให้เกิดมิตรภาพและความเข้าใจระหว่างครูกับนักเรียนมากขึ้น ทั้งนี้ก็ต้องพึงระวังเกี่ยวกับจรรยาบรรณและวัฒนธรรมบางอย่างของไทยที่เป็นอุปสรรคอยู่บ้าง

5) เพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำ กิจกรรมนักเรียนซึ่งอยู่นอกหลักสูตรจะช่วยพัฒนาความเป็นผู้นำของนักเรียนได้

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2533) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนว่ามีหลายประการดังนี้

1) ความจำเป็นที่จะพัฒนาภาวะผู้นำและความสามารถในการตัดสินใจให้แก่ นักเรียน ซึ่งทักษะเหล่านี้ไม่สามารถหาได้มากนักจากกิจกรรมการเรียนวิชาที่ว่าด้วยการอ่าน การฟัง การพูด ได้ตอบภายในชั้นเรียนตามปกติ แต่จะได้มาด้วยการได้เผชิญกับปัญหาจริงภายใต้การแนะแนวทางของผู้ใหญ่ในโรงเรียนในระหว่างที่มีกิจกรรมนักเรียนนั่นเอง

2) ความจำเป็นที่จะพัฒนาความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์อย่างอบอุ่นกับเพื่อนสมาชิกที่เป็นเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ อย่างเป็นธรรมชาติ

3) ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาสติปัญญา ความสามารถหลาย ๆ อย่างให้แก่ นักเรียน นักเรียนย่อมต้องการที่จะพัฒนากิจกรรมที่ทำทนายที่จะช่วยให้พวกเขาได้พัฒนาทักษะหลาย ๆ อย่างต่าง ๆ กัน และขณะเดียวกันเขาก็ต้องการโอกาสที่จะได้รับการตอบแทนอย่างเหมาะสมในการใช้ทักษะต่าง ๆ ที่เรียนมาให้เกิดประโยชน์

4) ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะในการปรับตัวเข้ากับคนอื่น ๆ ได้ ในขณะที่นักเรียนต่อสู้ที่จะเข้าใจตนเองและสามารถที่จะควบคุมสติของตนเองให้ได้อย่างมั่นคงนั้น เขาก็ต้องการสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เขาสามารถเรียนรู้วิธีที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น ๆ

5) ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาความสนใจใหม่ ๆ ให้เกิดกับตัวนักเรียน นักเรียนที่มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับโอกาสที่จะทำงานร่วมกับผู้ใหญ่ซึ่งสามารถกระตุ้นให้เกิดการสนใจในสิ่งใหม่ ๆ และได้ทำงานอดิเรกใหม่ ๆ ที่น่าตื่นเต้น ซึ่งเรื่องนี้ไม่อาจเกิดขึ้นได้ในชั้นเรียนปกติ

จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนเพื่อให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมนั้นมีคุณค่าหลายประการ ซึ่งโรงเรียนควรที่จะให้ความสนใจจัดกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนให้มากที่สุด

2.3.3 วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียน

ไพโรจน์ นาคะสุวรรณ (2528) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนว่า

- 1) เพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งความถนัด ความสนใจ และความสามารถพิเศษ
- 2) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักเวลาว่างอย่างมีคุณประโยชน์และมีเพื่อนมากขึ้น
- 3) เพื่อฝึกทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีตามกระบวนการประชาธิปไตย
- 4) เพื่อให้เกิดทักษะในการทำงานร่วมกัน และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมี

ความสุข

- 5) เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีความสามัคคี มีความรับผิดชอบและเสียสละเพื่อส่วนรวม
- 6) เพื่อปลูกฝังค่านิยมหรือคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงามให้แก่นักเรียน
- 7) เพื่อฝึกฝนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย รู้จักการควบคุมตนเองและเคารพกฎเกณฑ์ต่าง ๆ

ในสังคม

- 8) เพื่อส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการทางด้านร่างกายและจิตใจ
- 9) เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด
- 10) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพ มีความรับผิดชอบและรู้จักการเคารพบุคคล

อื่น

- 11) เพื่อปลูกฝังและรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาติ
- 12) เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์และส่งเสริมการเรียนรู้การสอนตามหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- 13) เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

เชาว์ มณีวงศ์ (2530) ได้สังเคราะห์แนวความคิดของนักการศึกษาต่าง ๆ สรุปคุณประโยชน์ของการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนได้ 10 ประการ คือ

- 1) ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ของนักเรียน
- 2) ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีเด่นของความเป็นประชาธิปไตย
- 3) ทำให้เกิดความสามัคคี รักหมู่คณะ เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน
- 4) เกิดความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่
- 5) ช่วยให้นักเรียนมีทางเลือก มีการแสดงออกตามแนวความคิด ความสนใจของตนเอง
- 6) สร้างชื่อเสียงเกียรติคุณให้กับโรงเรียนเพราะกิจกรรมมีได้อยู่เฉพาะในโรงเรียน

ย่อมแพร่กระจายไปยังสังคม

- 7) สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน
- 8) ช่วยในการปรับปรุงหลักสูตร เพราะกิจกรรมนักเรียนที่แสดงออกเป็นเครื่องชี้นำ

สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย

- 9) ช่วยในการฝึกนักเรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต
- 10) ช่วยสนับสนุนการศึกษา นอกเหนือที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

การจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งความสามารถ ความสนใจ และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ของนักเรียน ฝึกทักษะการทำงานร่วมกันและปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.3.4 ประเภทของกิจกรรมนอกชั้นเรียน

ไพโรจน์ นาคะสุวรรณ (2528) แบ่งกิจกรรมนอกชั้นเรียนไว้ 7 ประเภท ดังนี้

- 1) กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการสอนในชั้นเรียน ได้แก่ ชุมนุมทางวิชาการต่าง ๆ เช่น ชุมนุมวิทยาศาสตร์ ชุมนุมสังคมศึกษา ชุมนุมภาษาไทย ชุมนุมภาษาอังกฤษ ชุมนุมเหล่านี้อาจไม่เกี่ยวข้องกับวิชาใดวิชาหนึ่งเพียงวิชาเดียวในชั้นเรียน แต่อาจเกี่ยวข้องในหลายหมวดวิชาด้วยกันซึ่งเกี่ยวกับการดำรงชีวิตและหน้าที่ตลอดจนความต้องการและความสนใจของเด็ก

- 2) กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาความสนใจและความสามารถพิเศษ ประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนได้ค้นหาหรือพัฒนาความสนใจหรือความสามารถพิเศษของตนเองซึ่งมักจะไม่ได้เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนโดยตรง เช่น ชุมนุมการละคร การดนตรี ชุมนุมหนังสือพิมพ์โรงเรียนและชุมนุมงานอดิเรกต่าง ๆ

3) กิจกรรมที่เป็นบริการภายในโรงเรียน กิจกรรมประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาตนเอง เพื่อบริการส่วนรวม ได้แก่ กลุ่มสวัสดิการนักเรียน กลุ่มรักษาโรงอาหาร

4) กิจกรรมที่พัฒนาทางด้านจิตใจและศีลธรรม กิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ ลูกเสือ เนตรนารี และกิจกรรมทางศาสนาต่าง ๆ

5) กิจกรรมทางสังคมและนันทนาการ กิจกรรมประเภทนี้จัดขึ้นเพื่อพัฒนาการอยู่ร่วมกัน การเข้าสังคม และการพักผ่อนหย่อนใจ ได้แก่ กิจกรรมพบปะสังสรรค์ การท่องเที่ยว การได้วาที่ ป่าภูถา

6) กิจกรรมทางด้านกีฬา กิจกรรมด้านนี้นับว่ามีความสำคัญในการช่วยให้เด็กมีความสามัคคีและมีจิตใจเป็นนักกีฬา รู้จักเสียสละและให้อภัย ได้แก่ ชุมนุมกีฬาต่าง ๆ

7) กิจกรรมเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ ที่อาจจัดขึ้นตามความต้องการ เช่น ชุมนุมสะสมสมบัติ ชุมนุมแม่บ้านการเรือน เป็นต้น

พนัส หันนาคินทร์ (2524) กล่าวว่า กิจกรรมนอกชั้นเรียนมีหลายประเภท ได้แก่ กิจกรรมการประชุม กิจกรรมชุมนุมหรือชมรม กิจกรรมที่กระทำนอกโรงเรียน กิจกรรมเกี่ยวกับการนิมฟ์ กิจกรรมเกี่ยวกับกีฬา กิจกรรมเกี่ยวกับดนตรี กิจกรรมเกี่ยวกับการละคร และการพูดในที่สาธารณะ กิจกรรมการสังคมสงเคราะห์ และกิจกรรมโฮมรูม

จากประกาศของกระทรวงศึกษาธิการเรื่องแก้ไขเพิ่มเติมข้อความในคู่มือการจัดกิจกรรม นักเรียน พุทธศักราช 2520 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดประเภทกิจกรรมนักเรียนไว้ 10 ประเภท คือ

1) กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาดหรือเนตรนารี หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์และกิจกรรมรักษาดินแดน

2) กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย

3) กิจกรรมทางศาสนา

4) กิจกรรมการใช้ห้องสมุด

5) กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์

6) กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย

7) กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม

8) กิจกรรมทัศนศึกษา

9) กิจกรรมนันทนาการ

10) กิจกรรมส่งเสริมวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร

กิจกรรมนอกชั้นเรียนแต่ละประเภทล้วนแต่ส่งเสริมความสามารถ พัฒนาจิตใจ และสังคมของนักเรียน นอกจากนี้ยังเป็นการตอบสนองความต้องการและความสนใจของนักเรียนอีกด้วย

2.3.5 รูปแบบในการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนภาษาอังกฤษ

ผุสดี ภูมิอินทร์ (2530) กล่าวถึงรูปแบบการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนของรูปแบบที่โรงเรียนสามารถจัดในวิชาภาษาอังกฤษได้ดังต่อไปนี้

1) ชุมนุมภาษาอังกฤษ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นตามความสนใจและความสมัครใจของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ ความบันเทิง และได้แสดงออกตามความสามารถ แต่ละกิจกรรมควรมีลักษณะแตกต่างกันไปเพื่อมิให้นักเรียนเบื่อ ดังตัวอย่างกิจกรรมต่อไปนี้

(1) เกม กิจกรรมเกมมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นกิจกรรมที่ให้ความสนุกสนาน ความรู้ และช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

(2) เพลง การสอนร้องเพลงภาษาอังกฤษเป็นกิจกรรมที่นิยมกันมากในชุมนุมภาษาอังกฤษ เพราะเป็นกิจกรรมที่ให้ความสนุกสนานอีกทั้งนักเรียนยังได้คำศัพท์เพิ่มเติมได้

(3) กิจกรรมการแสดงของนักเรียน ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การแสดงต่าง ๆ ที่จัดขึ้นควรเป็นการแสดงที่เกิดจากความสมัครใจของนักเรียน มิใช่การแสดงที่หุรหุรา แต่เป็นการแสดงที่อยู่ในวิสัยที่นักเรียนจะกระทำได้โดยไม่ยาก เช่น การทำท่าต่าง ๆ แล้วให้ทาย การแสดงละคร การเชิดหุ่น

(4) กิจกรรมทายปัญหา ในการจัดทายปัญหาในกิจกรรมชุมนุมภาษาอังกฤษนั้น ผู้ดำเนินกิจกรรมต้องเตรียมคำถามไว้หลาย ๆ คำถามในแต่ละครั้ง

(5) การวาดภาพ กิจกรรมนี้ใช้ทั้งความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษ และความสามารถในการวาดภาพ

(6) กิจกรรมเสริมความรู้ในเรื่องที่นักเรียนสนใจ กิจกรรมนี้อาจจัดได้มากมายตามความสนใจของนักเรียนโดยใช้วิธีบรรยาย สาธิต สนทนา ชักถาม และการมีสื่อประกอบ เช่นฉายภาพยนตร์ท่องเที่ยวต่างประเทศ ชมเทปวิดีโอ ให้อ่านแผนที่โลกหรือดูของที่ระลึกต่าง ๆ เป็นต้น กิจกรรมที่ควรจัดมีดังนี้

- ความรู้เกี่ยวกับจำนวนผู้ใช้ภาษาอังกฤษทั่วโลก
- ความรู้เกี่ยวกับประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษ

- ความรู้เกี่ยวกับศัพท์ภาษาอังกฤษที่นักเรียนเห็นในชีวิตประจำวัน
- ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม
- การเชิญชาวต่างประเทศมาสนทนากับนักเรียน
- การฉายภาพยนตร์ ให้ชมเทปวิดีโอ การฉายสไลด์เกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ รวมทั้ง

เทปวิดีโอที่ให้ความบันเทิงและความรู้

2) การจัดนิทรรศการ เป็นกิจกรรมที่ครูและนักเรียนร่วมกันจัดขึ้นเพื่อแสดงผลงานของนักเรียนและเพื่อเสริมความรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียน

3) การจัดงาน การจัดงานเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในโรงเรียน จึงเป็นการยากที่จะจัดงานเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ

4) การไปทัศนศึกษา ในการจัดทัศนศึกษาของโรงเรียน อาจจัดให้นักเรียนได้รับความรู้จากประสบการณ์ตรง การจัดทัศนศึกษาสถานที่สำคัญ เช่น บริติช เคาน์ซิล สถาบันสอนภาษา สมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกา

การจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนวิชาภาษาอังกฤษสามารถจัดได้ในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการร้องเพลง เล่นเกม การแสดง การจัดนิทรรศการหรือไปทัศนศึกษา ทั้งนี้ต้องพิจารณาจากความเหมาะสม ความพร้อมและความต้องการของนักเรียนและครูผู้สอน

2.4 การจัดห้องสมุด

การศึกษาปัจจุบันนี้มุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสค้นคว้าหาความรู้จากที่อื่น ๆ มาประกอบกับความรู้ที่ได้รับในชั้นเรียน การเรียนในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียวไม่เป็นการเพียงพอที่จะรอบรู้ในวิทยาการด้านต่าง ๆ ซึ่งกำลังเจริญรุดหน้าไปในปัจจุบันนี้ได้ ผู้เรียนจะต้องหาความรู้เพิ่มเติมโดยการเข้ามาใช้ห้องสมุดทั้งในและนอกเวลาเรียน ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มขึ้นจากห้องสมุดอันเป็นที่รวมแห่งวิทยาการต่าง ๆ ตรงตามความมุ่งหมายของแต่ละสถาบันการศึกษานั้น ๆ (ลมุล รัตดากร , 2514) ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงห้องสมุด ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.4.1 ความหมายของห้องสมุด

สำหรับความหมายของห้องสมุดได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2533) กล่าวว่าห้องสมุดเป็นศูนย์รวมแห่งวิชาการทั้งปวง ที่จะช่วยส่งเสริมการสอนของครูให้ได้ผลดียิ่งขึ้น นักเรียนเองก็สามารถใช้ในการหาความรู้ด้วยตนเองอย่างกว้างขวาง ทั้งเป็นแหล่งปลูกฝังนิสัยให้รักการอ่านและรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

กระทรวงศึกษาธิการ

ทบวงมหาวิทยาลัย

กพ
LB
๐๕๕๔

25

รัฐจวน อินทรกำแหง (2520) ได้ให้ความหมายของห้องสมุดไว้ว่า ห้องสมุดคือสถานที่อันประกอบด้วย หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งล้วนแต่เสนอเรื่องราวเนื้อหาอันให้สาระความรู้ ความบันเทิงและความจรรโลงใจ ห้องสมุดเป็นสถานที่ซึ่งพร้อมที่จะให้บริการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และความจรรโลงใจแก่แต่ละบุคคลตามความสนใจและความต้องการของตน

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ (2534) ให้ความหมายของห้องสมุดว่า ห้องสมุดคือ แหล่งที่จัดเพื่อเป็นศูนย์รวมหนังสือ เอกสารทางวิชาการทุกชนิดไว้ เพื่อให้นักเรียน ครูอาจารย์และผู้สนใจทั่วไปใช้ศึกษาค้นคว้าให้มีความรู้ในเรื่องที่ประสงค์จะรู้

จากที่มีผู้ให้ความหมายของห้องสมุดไว้ต่าง ๆ กัน สรุปได้ว่าห้องสมุดคือสถานที่ที่เป็นศูนย์รวมแห่งความรู้ และให้บริการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้ที่สนใจ

2.4.2 ความสำคัญของห้องสมุด

ลมูล รัตตากร (2514) กล่าวถึงความสำคัญของห้องสมุดไว้ดังนี้

1) ห้องสมุดเป็นที่รวมแห่งวิชาการต่าง ๆ ที่อาจารย์เป็นผู้สอนและนักเรียนเข้ามาค้นคว้าหาความรู้ทุกแขนงวิชาที่มีการสอนในสถาบันการศึกษานั้น

2) ห้องสมุดเป็นที่ที่ทุกคนจะเลือกอ่านหนังสือและค้นคว้าหาความรู้ต่าง ๆ ได้โดยอิสระตามความสนใจของแต่ละบุคคล

3) การมีหนังสือที่ต้องการอ่านในห้องสมุดทำให้พอใจที่จะอ่านโดยไม่รู้จักจบสิ้นส่งผลให้เกิดนิสัยรักการอ่าน

4) ห้องสมุดช่วยให้ผู้ใช้ห้องสมุดมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ

5) ช่วยให้ผู้ใช้อาคารสมุดมีนิสัยรักการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเอง

6) ช่วยให้ผู้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

7) ห้องสมุดจะช่วยให้ผู้ใช้อาคารสมุดรับรู้ในสมบัติสาธารณะ รู้จักใช้และระวังรักษาอย่างถูกต้อง

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ (2534) กล่าวถึงความสำคัญของห้องสมุดไว้ว่า

1) ความสำคัญต่อนักเรียน การจัดการบริการห้องสมุดโรงเรียนช่วยให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างสำหรับการศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุด และยังช่วยให้นักเรียนได้นิสัยการอ่านซึ่งมีความจำเป็นสำหรับการศึกษาค้นคว้าในระดับสูงขึ้น

2) ความสำคัญต่อครูอาจารย์ การจัดบริการห้องสมุดโรงเรียนช่วยให้ครู อาจารย์ ใช้วิธีสอนแปลกใหม่ คือตั้งปัญหาขึ้นแล้วให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าหาคำตอบจากห้องสมุด ซึ่งนอกจากจะช่วยแก้ไขปัญหาการเบี่ยงเบนในการนั่งฟังครูอาจารย์สอนแบบบรรยายแล้วยังช่วยให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถของตนเองในการแก้ปัญหา คือ หาคำตอบด้วยตนเองซึ่งเป็นแนวให้กับการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป

3) ความสำคัญต่อผู้ปกครองนักเรียน การจัดบริการห้องสมุดโรงเรียนช่วยให้ผู้ปกครองนักเรียนแนะนำวิธีการใช้เวลาว่างของบุตรหลานให้เข้าห้องสมุดแทนการเล่นตามลำพังที่บ้าน

4) ความสำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียน การจัดบริการห้องสมุดโรงเรียนช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนบริหารวิชาการด้านการเรียนของนักเรียนได้ผลสัมฤทธิ์สูง ทั้งนี้เพราะนอกจากนักเรียนได้เรียนกับครูอาจารย์โดยตรงแล้วยังได้เรียนหนังสือในห้องสมุดโรงเรียนได้อีก นับเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้กับนักเรียนและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนได้สูงได้

5) ความสำคัญต่อครูแนะแนว การจัดบริการห้องสมุดโรงเรียน ช่วยครูแนะแนวให้มีและใช้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา งานอาชีพ สังคมและส่วนตัว มาประกอบการจัดบริการแนะแนว ด้านการจัดการบริการสนเทศแก่นักเรียนรายบุคคลและเป็นหมู่ได้

จะเห็นได้ว่านอกจากห้องสมุดจะเป็นสถานที่สำหรับเข้าศึกษาค้นคว้าหาความรู้แล้วยังมีความสำคัญต่อบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอีกด้วย

2.4.3 วัตถุประสงค์ของการจัดห้องสมุด

รณจิรา อินทรกำแหง (2520) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดห้องสมุดไว้ดังนี้

- 1) เป็นศูนย์กลางการอ่าน ชื่อนี้เป็นวัตถุประสงค์ขั้นเริ่มแรกที่สุดในการจัดห้องสมุดโรงเรียนเพื่อเปิดโอกาสให้อ่าน ชื่นชอบให้สนใจการอ่านและรักการอ่าน
- 2) เป็นศูนย์กลางการศึกษาค้นคว้า จุดประสงค์ขั้นต่อจากการเชิญชวนให้รักการอ่าน และเห็นคุณค่าประโยชน์ของหนังสือแล้วก็ต้องชักจูงให้เข้าใจการใช้หนังสือเพื่อประโยชน์ในการศึกษา ให้เข้าใจวิธีการค้นคว้าจากหนังสือและผลที่ได้รับนั้นจะนำไปสู่ความมีคุณค่าในชีวิตต่อไปอย่างไรบ้าง
- 3) เป็นศูนย์กลางฝึกวิจารณ์การอ่านและขยายขอบเขตการอ่านให้กว้างขวางขึ้น การอ่านและการศึกษาค้นคว้าจะมีคุณค่าสมความมุ่งหมายก็ต่อเมื่อได้อ่านอย่างกว้างขวาง เพื่อให้รู้จักหนังสือมากขึ้น รู้จักเปรียบเทียบอันเป็นการฝึกวิจารณ์ให้แหลมคมขึ้น การสร้างวิจารณ์ในการอ่านไม่มีวิธีใดดีไปกว่าการอ่านให้มากและสม่ำเสมอ ไม่เช่นนั้นนักเรียนก็จะเกิดความสามารถในการวินิจฉัยหนังสือหรือเรียกว่ามีวิจารณ์การอ่านมากขึ้นตามลำดับ
- 4) เป็นศูนย์กลางแนะนำการอ่าน คือจัดบริการแนะนำการอ่านเพื่อให้มีความเข้าใจและความสามารถในการเลือกหนังสืออ่านให้ตรงกับความต้องการเพื่อศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหาหรือแม้แต่เพื่อความเพลิดเพลิน
- 5) เป็นศูนย์กลางวัสดุอุปกรณ์การสอน เพื่อส่งเสริมการสอนของครูด้วยเพราะการเรียนการสอนมีส่วนสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง นักเรียนจะสนใจการเรียน การศึกษาค้นคว้าไปจนตลอดชีวิตก็ด้วยครูมีวิธีการสอนที่ให้ความรู้แจ่มกระจ่าง ให้ความสนใจในคุณประโยชน์ของการเรียนเพื่อให้การสอนเป็นไปดังกล่าว ครูจำเป็นจะต้องเตรียมการสอน ฉะนั้นห้องสมุดจึงควรเป็นศูนย์กลางจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเตรียมการสอนของครูให้เป็นไปโดยสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการจัดห้องสมุดล้วนแล้วแต่ก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้ที่เข้ามาใช้บริการทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านการค้นคว้าหาความรู้หรือแม้แต่ความเพลิดเพลินและจรรโลงใจ

2.4.4 วัสดุในห้องสมุด

รณจิรา อินทรกำแหง (2520) กล่าวถึงวัสดุที่มีอยู่ในห้องสมุดว่าประกอบด้วย

- 1) สิ่งพิมพ์ในห้องสมุด มีความหมายรวมถึงตั้งแต่ จุลสาร อนุสาร หนังสือเป็นเล่มที่มีความหมายมากกว่า 60 หน้าขึ้นไป วารสาร หนังสือพิมพ์ไปจนกระทั่งถึงแผ่นปลิว สิ่งพิมพ์ที่ควรมีจัดไว้ในห้องสมุดแยกเป็นประเภทได้ดังนี้คือ

(1) หนังสือ ให้มีทั้งหนังสือแบบเรียน หนังสืออ้างอิง หนังสือสารคดีและหนังสือ
บันเทิงคดี

(2) จุลสารต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบในการเรียนและการสอนได้

(3) วารสารและหนังสือพิมพ์

2) สื่อทัศนวัสดุในห้องสมุด สื่อทัศนวัสดุ คือวัสดุที่สามารถให้ความรู้สึก ความรู้
ความคิด ผ่านทางตา ทางหู เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ แผ่นเสียง ต้นไม้ แมลง หิน เป็นต้น
ที่นำมาใช้เป็นอุปกรณ์การศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น
ชัดเจนขึ้น และลึกซึ้งขึ้น

ลมูล รัตตากร (2514) แบ่งชนิดของวัสดุที่อยู่ในห้องสมุดเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1) หนังสือโดยทั่วไปที่สามารถยืมออกจากห้องสมุดได้

2) หนังสืออ้างอิง

3) วารสารและหนังสือพิมพ์รายวัน

4) จุลสารและกฤตภาค

5) สื่อทัศนวัสดุ ประกอบด้วย

- รูปภาพแผนที่และแผนภูมิ

- ภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว

- ภาพยนตร์

- ไมโครการ์ต และไมโครฟิล์ม

- แผ่นเสียงและเทปบันทึกเสียง

- ลูกโลก หุ่นจำลอง และของตัวอย่าง

2.4.5 บริการและกิจกรรมของห้องสมุด

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2533) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ในการจัดบริการห้องสมุด
โรงเรียนไว้ 7 ประการคือ

1) บริการยืม - ส่องหนังสือ ได้แก่จัดบริการให้ยืมหนังสือโดยกำหนดระเบียบและ
วิธีการไว้ให้ชัดเจนและปิดประกาศให้ผู้ใช้บริการได้ทราบอย่างเปิดเผย

2) จัดเปิดบริการห้องสมุดตลอดวัน โดยเฉพาะก่อนเวลาเข้าเรียนและหลังเลิกเรียน
อย่างน้อยครึ่งชั่วโมง เพื่อครูและนักเรียนจะได้มีความสะดวกในการมาใช้บริการ

3) การจัดบริการเอกสารสนเทศ คือจัดบริการตอบคำถามแก่ครูและนักเรียน โดยให้ครูและนักเรียนทราบว่าเรื่องที่ต้องการทราบนั้นจะค้นคว้าหาได้จากสิ่งพิมพ์หรือหนังสือหรือจากแหล่งข้อมูลใด

4) จัดบริการแนะแนวการอ่าน ซึ่งเป็นบริการที่บรรณารักษ์จัดให้แก่นักเรียน เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม เพื่อส่งเสริมและยกระดับการอ่านของนักเรียนให้สูงขึ้น รวมทั้งช่วยแนะหนังสือที่แต่ละคนสนใจ และทิวเสนอแนะหนังสือที่น่าสนใจอื่น ๆ อีกด้วย

5) จัดบริการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด คือการแนะนำการสอนให้นักเรียนรู้จักการใช้ห้องสมุด นำชม หรือสาธิตวิธีใช้บัตรรายการ การใช้หนังสืออ้างอิง เป็นต้น

6) จัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุด ซึ่งอาจทำเป็นรูปเล่มหรือจุลสารแจกจ่ายครูนักเรียน มีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด ประเภทของหนังสือ วิธีใช้บัตรรายการ วิธีค้นคว้าด้วยตนเอง

7) จัดทำรายชื่อหนังสือประกอบรายวิชาต่าง ๆ รายชื่อหนังสือใหม่ ๆ ที่ห้องสมุดได้รับหนังสือที่มีคุณค่า หนังสือที่ได้รับรางวัล ส่งให้ครูและนักเรียนทราบ

รัญจวน อินทรกำแหง (2520) กล่าวถึงบริการของห้องสมุดว่าจะต้องมีบริการต่อไปนี้

1) บริการให้อ่านและยืมโดยเสรี ขอนับเป็นบริการขั้นต้นฉะนั้นห้องสมุดจึงจะต้องเปิดตลอดเวลา และควรเปิดก่อนเวลาโรงเรียนเข้าและหลังโรงเรียนเลิกอย่างน้อยครึ่งชั่วโมง

2) บริการแนะนำวิธีใช้ห้องสมุด ด้วยการจัดปฐมนิเทศนักเรียนทุกชั้นให้รู้จักและเข้าใจถึงความมุ่งหมายของการจัดห้องสมุด วิธีจัด การเรียงลำดับหนังสือ ประเภทของหนังสือ อุปกรณ์สำคัญ เช่น บัตรรายการ เป็นต้น

3) บริการแนะนำวิธีศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดด้วยตนเอง อธิบายความมุ่งหมายและวิธีการ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องประกอบในการค้นคว้า

4) บริการตอบคำถาม ในข้อสงสัยทุกเรื่องตั้งแต่คำถามเพื่อสนองความอยากรู้ทั่วไปจนถึงคำถามทางวิชาการ

5) บริการจัดทำรายชื่อหนังสือ เพื่อประกอบการอ่านและการศึกษาค้นคว้าทั้งแก่นักเรียนและครู

6) บริการแนะแนวการอ่าน เพื่อให้นักเรียนอ่านเป็น คือ รู้จักลักษณะของหนังสือ รู้จักเลือกหนังสือใช้ประโยชน์ได้ตามความต้องการ

เพื่อให้บริการต่าง ๆ ได้ผลตามความมุ่งหมาย กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2533) กล่าวว่าห้องสมุดควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การค้นคว้าและการเรียนการสอน ดังนี้

1) จัดชั่วโมงเล่านิทาน โดยมากจัดสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษา อาจจะคัดเลือกนิทานจากหนังสือที่มีอยู่ก็ได้

2) จัดนิทรรศการเมื่อมีวันสำคัญหรือเหตุการณ์สำคัญ เช่น วันสงกรานต์ วันวิสาขบูชา วันเฉลิมพระชนมพรรษา โดยให้เด็กตกแต่งประดับประดาพร้อมกับเขียนข้อความต่าง ๆ ขึ้น ๆ

3) จัดให้มีการประกวดเขียนภาพจากหนังสือที่ได้อ่านแล้ว

4) จัดแสดงละครโดยการแต่งตัวตามประเพณีของชาติต่าง ๆ จากหนังสือ

5) ตัดภาพหรือเรื่องราวจากนิตยสาร หนังสือ ทำสมุดภาพและประกวดเมื่อถึงปลายปี

6) ทำรายชื่อนักเรียนที่อ่านหนังสือได้จำนวนเล่มมากที่สุดในรอบสัปดาห์ หรือเขียนปิดไว้บนป้ายประกาศในห้องสมุด

7) ประกวดแต่งเรียงความและคำประพันธ์จากเรื่องที่นักเรียนได้อ่านหรือเมื่อถึงวันสำคัญต่าง ๆ

8) ทำหุ่นกระบอกแสดงเรื่องที่อ่านมา

9) ทำตุ๊กตานานาชาติหรือตัวละครที่เด่น ๆ จากหนังสือที่อ่าน

รัญจวน อินทรกำแหง (2520) กล่าวถึงกิจกรรมที่ห้องสมุดควรจัดไว้ดังนี้

1) การจัดนิทรรศการ เพื่อเรียกความสนใจในห้องสมุดและหนังสือเพื่อประกอบ การเรียนและการสอนในบางโอกาส

2) การเล่าเรื่องหนังสือ เพื่อจูงใจให้คนสนใจหนังสือ ให้รู้จักหนังสือ รู้จักนักเขียน และสนใจที่จะติดตามอ่านต่อไป

3) การสนทนาหรืออภิปรายเกี่ยวกับหนังสือ เพื่อให้เกิดวิจารณญาณในการอ่าน สามารถอ่านอย่างวิเคราะห์อันเป็นการส่งเสริมให้รู้จักลักษณะของหนังสือ และเลือกใช้หนังสือให้เป็นประโยชน์ได้ตามความต้องการ

4) การแข่งขันต่าง ๆ เช่น การแข่งขันทายปัญหาเกี่ยวกับหนังสือ ผู้เขียนและอื่น ๆ เพื่อเป็นการยั่วยุให้สนใจในหนังสือและการอ่านยิ่งขึ้น

บริการและกิจกรรมดังกล่าวข้างต้นเป็นเพียงตัวอย่างเท่านั้น แต่ละห้องสมุดอาจจะมีวิธีการจัดที่แตกต่างออกไป ซึ่งจัดได้มากอย่างเท่าใดก็ย่อมเป็นการจูงใจให้นักเรียนมีศรัทธาในห้องสมุดและหนังสือยิ่งขึ้น การบริการและกิจกรรมเป็นหัวใจของห้องสมุดเพราะทำให้ห้องสมุดมีชีวิต

2.5 การจัดมุมภาษาอังกฤษ

มุมภาษาอังกฤษเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมความสามารถในการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้มุมภาษาอังกฤษยังช่วยให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และเพิ่มพูนทักษะทางภาษาอังกฤษให้กับตนเองอีกด้วย

ยรรยง ปัญญา (2537) ได้แสดงความคิดเห็นว่ากิจกรรมในมุมภาษาอังกฤษอาจจัดได้ 2 ลักษณะ คือมุมภาษาอังกฤษในห้องเรียนและมุมภาษาอังกฤษในห้องสมุด กิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูจัดในมุมภาษาอังกฤษมีหลายลักษณะ นักเรียนสามารถเลือกทำกิจกรรมได้ตามความสนใจในเวลาที่นักเรียนว่างจากกิจกรรมอื่น ๆ เช่น เมื่อทำงานที่มอบหมายเสร็จแล้ว ตอนเช้าก่อนเข้าห้องเรียน หรือตอนพักกลางวัน

2.5.1 กิจกรรมในมุมภาษาอังกฤษในห้องเรียน

ในห้องเรียนที่มีการสอนภาษาอังกฤษแต่ละห้อง ครูควรจัดมุมภาษาอังกฤษไว้เพื่อให้ นักเรียนได้ทำกิจกรรมเวลาว่าง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้มุมภาษาอังกฤษมักเป็นกิจกรรมที่ไม่มีเสียง เพื่อไม่ให้รบกวนนักเรียนที่กำลังทำกิจกรรมอื่น ๆ อยู่ มักเป็นกิจกรรมการอ่านส่วนกิจกรรมเกี่ยวกับการฟัง การพูด ควรทำในเวลาว่างตอนเช้าก่อนเริ่มเรียน ตอนพักกลางวันหรือหลังเลิกเรียน เช่น กิจกรรมการฟังเทป การเล่นเกมที่มีการแข่งขัน กิจกรรมที่จะเสนอแนะในมุมภาษาอังกฤษมีดังนี้

- 1) การอ่านหนังสือเสริมต่าง ๆ อาจจะเป็นหนังสือนิทานภาษาอังกฤษ หนังสือการ์ตูน แผ่นพับโฆษณา ฯลฯ
- 2) การทำกิจกรรมในใบงาน จะช่วยให้นักเรียนได้เพิ่มพูนความรู้ภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก นักเรียนที่มีความสนใจศึกษาภาษาอังกฤษเป็นพิเศษจะเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากการทำกิจกรรม
- 3) เกม เกมที่นักเรียนเล่นในมุมภาษาอังกฤษเป็นเกมที่มีลักษณะแตกต่างจากเกมในบทเรียน เช่น Scrabbles , Snake and Ladders เป็นต้น นอกจากนี้บางโรงเรียนอาจมีของเล่นประเภทคอมพิวเตอร์ที่ใช้ทดสอบการฟัง การสะกดคำต่าง ๆ ด้วย

2.5.2 กิจกรรมภาษาอังกฤษในห้องสมุด

ห้องสมุดเป็นแหล่งรวมอุปกรณ์การเรียนรู้ที่นักเรียนใช้ร่วมกัน เนื่องจากอุปกรณ์หรือสื่อต่าง ๆ มีจำนวนจำกัด จึงควรจัดรวมไว้ที่ห้องสมุด และมีประกาศเพื่อเชิญชวนไปทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ควรจัดให้นักเรียนในห้องสมุดมีดังนี้

1. กิจกรรมการฟัง

2. กิจกรรมการอ่าน ในห้องสมุดควรมีหนังสือภาษาอังกฤษเพื่อเสริมการอ่าน เช่น หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ หนังสือการ์ตูน นิทานภาษาอังกฤษ พจนานุกรมภาพ และพยานุกรมไว้ให้นักเรียนอ่าน

3. การเล่นเกมต่าง ๆ ห้องสมุดควรจัดเกมไว้ให้นักเรียนเล่น ในภาษาอังกฤษ เช่น Scrabbles, Snakes and Ladders, Jigsaw Puzzle เป็นต้น นอกจากนี้ บางโรงเรียนอาจมีของเล่นประเภทมินิคอมพิวเตอร์ที่ใช้ทดสอบการฟัง การสะกดคำต่าง ๆ ด้วย

กิจกรรมภาษาอังกฤษเป็นกิจกรรมที่นักเรียนสามารถทำได้ตามความสนใจและในเวลาที่นักเรียนว่าง ซึ่งจะเพิ่มพูนประสบการณ์ให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี

2.6 สื่อ

ในปัจจุบันสื่อการสอนต่าง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทในการสอนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสื่อการสอนที่ใช้ในปัจจุบันมีตั้งแต่วัสดุง่าย ๆ เช่น กระดาษดำ กระดาษแข็ง รูปภาพ การจัดนิทรรศการ ไปจนถึงวัสดุเครื่องไฟฟ้าต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ รวมถึงห้องปฏิบัติการทางภาษา และสื่อการสอนเป็นสิ่งที่ช่วยให้การเรียนการสอนน่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเรียนภาษาต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมที่นักเรียนต้องพูดซ้ำ ๆ หรือทำอะไรซ้ำ ๆ สื่อการสอนจะช่วยเบี่ยงเบนความสนใจของนักเรียนไปจากความรู้สึกรำคาญ ทำให้การฝึกได้ผลดียิ่งขึ้น นอกจากนี้สื่อการสอนยังจะช่วยให้การสื่อความหมายชัดเจนดีกว่าครูพูดอยู่ฝ่ายเดียว ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวถึง สื่อในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.6.1 ประโยชน์ของสื่อการสอน

กาญจนา ศรีภักดีสินธุ์ (2533) กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อไว้ดังนี้

- 1) ทำให้บทเรียนน่าสนใจเพราะเป็นศูนย์รวมความสนใจของผู้เรียน
- 2) ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์กว้างขวางยิ่งขึ้น
- 3) ทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ร่วมกัน
- 4) อธิบายสิ่งที่เข้าใจยากให้เข้าใจง่ายขึ้น

- 5) แสดงความหมายของสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้
- 6) ให้ความหมายของศัพท์ต่าง ๆ ทำให้เด็กอ่านได้เร็วขึ้น
- 7) แสดงส่วนที่ลึกลับให้เข้าใจได้ดี
- 8) สามารถเอาชนะข้อจำกัดต่าง ๆ เกี่ยวกับเวลา ระยะทางและขนาดได้ เช่น
 - ทำให้สิ่งที่เคลื่อนไหวเร็วช้าลงได้
 - ทำให้สิ่งที่เคลื่อนไหวช้าเร็วขึ้นได้
 - นำสิ่งที่อยู่ไกลเกินไปมาศึกษาได้
 - ย่อสิ่งที่ใหญ่เกินไปให้เล็กลงได้
 - ขยายสิ่งที่เล็กเกินไปให้ใหญ่ขึ้นได้

นอกจากนี้จากการวิจัยทางการศึกษาพบว่า สดกทัศน์วัสดุมีประโยชน์ต่อการศึกษาอีกหลายประการ เช่น

- 1) ช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้มากขึ้นในเวลาอันสั้น
- 2) ช่วยให้จำนวนเด็กที่สอบตกน้อยลง
- 3) ช่วยให้เด็กอยากเรียนอยากรู้มากขึ้น
- 4) ช่วยให้เด็กอ่านได้เร็วขึ้น
- 5) ช่วยเพิ่มทักษะในการเรียนรู้
- 6) ช่วยให้จดจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้มากและนานวัน
- 7) ช่วยให้อ่านบทเรียนเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

เปรี๊ยะ โกะมุท (2519) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้สื่อว่า

- 1) ช่วยแนะนำและควบคุมผู้เรียนให้มีปฏิกิริยาตอบสนองในทางที่พึงปรารถนา เกิด

ความสนุกสนาน

- 2) ช่วยให้ครูสอนเนื้อหาได้ง่ายขึ้นและตรงตามวัตถุประสงค์
- 3) ช่วยให้ครูสอนได้รวดเร็วและถูกต้องมากยิ่งขึ้น
- 4) ช่วยให้สามารถใช้กับคนกลุ่มใหญ่ หรือเอกเทศภาพที่แตกต่างกับความต้องการได้
- 5) ช่วยให้เกิดรูปธรรมเพื่อเกิดแนวคิดที่ถูกต้องและต่อเนื่อง
- 6) ช่วยกระตุ้นให้อยากทำกิจกรรมด้วยตนเอง

ระวีวรรณ ศรีคร้ามครัน (2527) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับประโยชน์ของการใช้สื่อว่า

- 1) ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ง่ายและรวดเร็ว
- 2) ช่วยให้ผู้เรียนจำสิ่งที่ต้องเรียนมาได้นาน
- 3) ช่วยให้การเรียนมีความหมายขึ้น
- 4) ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้มีโอกาสดูแลเปลี่ยนความคิดเห็นและ

มีประสบการณ์ในการเรียนร่วมกัน

- 5) เพิ่มความสนใจของนักเรียนมากขึ้น
- 6) ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง
- 7) ช่วยให้ผู้เรียนเรียนร่วมกันอย่างสนุกสนาน และเพลิดเพลิน

การแบ่งประเภทของสื่อทัศนวัสดุ

การแบ่งประเภทของสื่อตามแนวของ Edgar Dele (อ้างถึงในกาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ ,

2533) จะได้ตามลำดับดังนี้

- 1) ตัวหนังสือ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของคำพูด
- 2) แผนที่ แผนภูมิ แผนผัง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่สมมุติขึ้น
- 3) ภาพนิ่ง หรือวิทยุ ซึ่งสามารถมองเห็นได้ด้วยตา หรือสามารถได้ยินเสียงอย่างใด

อย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว

- 4) โทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ ซึ่งสามารถมองเห็นได้ด้วยตา ขณะเดียวกันก็ได้ยินด้วย
- 5) นิทรรศการเป็นการจัดรวบรวมสิ่งต่าง ๆ ตั้งไว้ให้ดู
- 6) การศึกษานอกสถานที่ เป็นการพาไปศึกษาสถานที่จริง ๆ หรือภูมิประเทศจริง ๆ

นอกห้องเรียน

7) การสาธิต เป็นการแสดงการปฏิบัติหรือการกระทำจริง ๆ ให้ดู

8) การแสดงละคร เน้นการจัดเป็นเรื่องราวแสดงให้ดู

9) การจัดประสบการณ์จำลอง

10) ประสบการณ์โดยตรง เป็นการเรียนการสอนที่ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

จริง ๆ หรือเป็นการพิสูจน์หรือทดลองกันดูจริง ๆ การเรียนการสอนเช่นนี้เป็นการเรียนรู้โดยผ่านประสาทหลาย ๆ ทางมากที่สุด

2.6.2 ประเภทของสื่อในการสอนภาษาอังกฤษ

ระวีวรรณ ศรีศรีรามครัน (2527) ได้กล่าวว่า สื่อที่ใช้ในการสอนภาษาอังกฤษมี

3 ประเภท ดังนี้

- 1) วัสดุ หมายถึง สื่อช่วยสอนที่มีการผูกพันเปลี่ยนแปลง เช่น ซอล์ก ฟิล์ม ภาพถ่าย สไลด์ ฯลฯ
- 2) อุปกรณ์ หมายถึง สิ่งช่วยสอนที่เป็นเครื่องมือ เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ โทรทัศน์ เครื่องวิทยุทัศน์
- 3) กระบวนการและวิธีการ ได้แก่ การจัดระบบ การสาธิต การทดลองและ กิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมที่ครูจัดทำขึ้นและมุ่งให้นักเรียนปฏิบัติ

2.6.3 ประเภทของสื่อที่จำเป็นสำหรับการสอนภาษาอังกฤษ

- 1) สื่อการสอนที่ให้ผู้เรียนใช้สายตาเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และความเข้าใจซึ่ง ผู้สอนใช้สื่อการสอนชนิดนั้นประกอบการพูดและอธิบายของตนเอง เรียกว่า ทัศนวัสดุ
- 2) สื่อเครื่องเสียงหรือเรียกว่าไฮโดรวัสดุ (Audio Aids) ซึ่งนิยมใช้กันมาก สำหรับการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อให้ผู้เรียนได้ยินเสียงภาษาอังกฤษจากเจ้าของภาษาโดยตรงรวมทั้งผู้เรียนสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเสียงต่าง ๆ ที่ได้ยิน
- 3) สื่อการสอนที่ผู้เรียนสามารถเห็นทั้งภาพและเสียงในเวลาเดียวกันของการใช้ สื่อชนิดต่าง ๆ นั้น ๆ ได้แก่ภาพยนตร์ โทรทัศน์และวิทยุทัศน์ สื่อชนิดนี้เรียกว่าไฮโดรทัศนอุปกรณ์

2.6.4 ประโยชน์ของการใช้สื่อการสอนในการสอนภาษาอังกฤษ

เป็รื่อง โทมัส (2519) กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้สื่อในการสอนวิชาภาษาอังกฤษว่า

- 1) ช่วยแนะนำและควบคุมผู้เรียนให้มีปฏิกิริยาตอบสนองในทางที่พึงปรารถนาเกิดความสนุกสนาน
- 2) ช่วยให้ครูสอนเนื้อหาได้ง่ายขึ้นและตรงตามวัตถุประสงค์
- 3) ช่วยให้ครูสอนได้รวดเร็วและถูกต้องมากยิ่งขึ้น
- 4) ช่วยให้สามารถใช้กับคนกลุ่มใหญ่ หรือเอกเทศภาพในสถานที่แตกต่างกับความ ต้องการได้
- 5) ช่วยให้เกิดรูปธรรมเพื่อเกิดแนวคิดที่ถูกต้องและต่อเนื่อง
- 6) ช่วยกระตุ้นให้อยากทำกิจกรรมด้วยตนเอง

2.7 การจัดป้ายนิเทศ

ครูภาษาอังกฤษสามารถใช้ป้ายนิเทศให้เป็นประโยชน์ในการเสริมความรู้ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี ป้ายนิเทศมิได้ใช้ประโยชน์ในการให้ข่าวสารหรือความรู้เท่านั้น แต่อาจจัดกิจกรรม

ให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมอย่างมีอิสระและแสดงความสามารถตามความสนใจ ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงการจัดป้ายนิเทศในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.7.1 ลักษณะของป้ายนิเทศ

ปราณี เชียงทอง (2522) กล่าวถึงลักษณะของป้ายนิเทศว่า เป็นป้ายไม้ขนาดค่อนข้างใหญ่ มีขาตั้งเคลื่อนย้ายง่าย อาจเป็นป้ายเดี่ยวโดด ๆ หรือเป็นป้ายหลาย ๆ ป้ายที่สามารถติดตั้งติดกันโดยใช้ขาตั้งอันเดียวกัน ป้ายนิเทศที่มีขนาดใหญ่อาจแบ่งเป็นสัดส่วนด้วยการใช้กระดาษแถบสีหรือริบบิ้นเป็นเครื่องแบ่งป้าย สิ่งของที่เหมาะกับการจัดแสดงบนแผ่นป้ายได้แก่ จุลสาร รูปภาพ หนังสือ ใบหุ้มปกหนังสือ ภาพโฆษณา เป็นต้น

2.7.2 กิจกรรมป้ายนิเทศ

กิจกรรมป้ายนิเทศนี้อาจจัดโดยใช้ป้ายนิเทศในห้องเรียนหรือป้ายนิเทศภายในห้องสมุดหรือหน้าห้องสมุด กิจกรรมบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในห้องเรียนโดยตรงควรจัดไว้ที่ป้ายนิเทศในห้องเรียน ส่วนกิจกรรมที่นักเรียนหลายห้องทำร่วมกันได้ควรจัดไว้ในห้องสมุดหรือหน้าห้องสมุด

ผุสดี ภูมิอินทร์ (2530) ได้ให้ตัวอย่างกิจกรรมที่นักเรียนทำโดยเรียนรู้จากป้ายนิเทศดังนี้

1) กิจกรรมทายปัญหา กิจกรรมนี้ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์การอ่านภาษาอังกฤษ และเพิ่มพูนความรู้ทั่วไปให้กับนักเรียน ครูควรเขียนคำถามภาษาอังกฤษติดไว้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ให้นักเรียนเขียนคำตอบส่งไว้ในกล่องคำถาม นักเรียนคนใดทายถูกบ่อยที่สุดใน 1 เดือน จะได้รับรางวัล

2) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของประเทศที่พูดภาษาอังกฤษ ครูควรนำเอกสารหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประเทศที่พูดภาษาอังกฤษมาติดบนป้ายนิเทศ ติดแผ่นพับ โฆษณาการท่องเที่ยว ตั๋วรถโดยสาร ตารางรถ แผนที่ ไปรษณีย์ ภาพบ้าน รายการอาหาร เนื้อเพลง ฉลากสินค้าที่เป็นภาษาอังกฤษ การจัดป้ายนิเทศในเทศกาลสำคัญ ๆ ของประเทศที่พูดภาษาอังกฤษ

3) กิจกรรมที่สัมพันธ์กับกลุ่มประสบการณ์อื่น การทำกิจกรรมป้ายนิเทศนั้นสามารถทำให้สัมพันธ์กับกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ ได้ เช่น การทายปัญหาในข้อ 1 และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในข้อ 2

4) การจัดป้ายนิเทศในลักษณะของป้ายประกาศ กิจกรรมนี้ครูอาจเริ่มต้นติดข้อความในป้ายประกาศโดยติดคำว่า Announcements ไว้ นอกจากนี้ถ้ามีใครทำของหายหรือเก็บของได้

ครูอาจเอามาเขียนประกาศในลักษณะ Lost and Found ต่อมานักเรียนก็อาจจะช่วยกันทำป้ายประกาศมาติดเพิ่มเติมโดยให้ครูตรวจก่อนนำไปติด

จากลักษณะของกิจกรรมที่ทำโดยใช้ป้ายนิเทศให้เป็นประโยชน์ดังที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่านักเรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้หลายรูปแบบ ครูผู้จัดทำอาจต้องใช้เวลามากควรขอความร่วมมือจากเพื่อนครู และนอกจากนั้นควรให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพราะนักเรียนหลายคนอาจมีความคิดดี ๆ เช่น วาดภาพการ์ตูน หาเศษวัสดุเหลือใช้มาตกแต่งในการทำป้ายนิเทศ มีข้อความระวังสิ่งที่บ่งบอก ๆ คือมักเขียนคำผิด จึงต้องตรวจทานดูให้ดีว่าเขียนถูกต้องหรือไม่ การจัดป้ายนิเทศแต่ละชุดจะติดอยู่นานอย่างน้อย 1 สัปดาห์

2.8 แบบทดสอบและแบบสอบถาม

เครื่องมือหรือวิธีการที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลทางการศึกษาที่ใช้ในปัจจุบันนี้มีหลายชนิด ซึ่งแต่ละชนิดมีลักษณะการใช้แตกต่างกันตามโอกาสหรือสถานการณ์ ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล 2 ชนิด ดังนี้

2.8.1 แบบทดสอบ

แบบทดสอบเป็นเครื่องมือวัดผลที่สำคัญและใช้มากที่สุดในโรงเรียน แบบทดสอบที่ดีจะช่วยให้ครูทราบสภาพของนักเรียน และของครูเองว่าเป็นเช่นไร มีด้านใดดีหรือด้อย ควรจะปรับปรุงอย่างไร (ภัทรา นิคมเนห์, 2534)

แบบทดสอบ หมายถึง ชุดของคำถาม หรืองานชุดใด ๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อนำไปเฝ้าหรือชักนำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตอบสนองออกมาและสามารถสังเกตหรือวัดได้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2537)

2.8.1.1 การสร้างแบบทดสอบ

สมนึก ภัททิยธนี (2537) กล่าวถึงหลักในการสร้างแบบทดสอบได้ ดังนี้

1. เขียนตอนนำให้เป็นประโยคคำถามสมบูรณ์ แล้วใส่เครื่องหมายปริศน์ (?)
2. เน้นเรื่องที่จะถามให้ชัดเจน ตรงจุด ไม่คลุมเครือ
3. ควรถามในเรื่องที่มีคุณค่าต่อการวัด หรือถามในสิ่งที่ตั้งถามมีประโยชน์
4. หลีกเลี่ยงคำถามปฏิเสธ
5. อย่าใช้คำฟุ่มเฟือย
6. เขียนตัวเลือกให้เป็นเอกพจน์ คือมีทิศทางแบบเดียวกันหรือโครงสร้างสอดคล้อง

เป็นทำนองเดียวกัน

7. ควรเรียงลำดับตัวเลขในตัวเลือกว่าต่าง ๆ
8. ใช้ตัวเลือกปลายเปิดหรือปลายปิดให้เหมาะสม
9. ข้อเดียวต้องมีคำตอบเดียว
10. เขียนทั้งตัวถูกและตัวผิดให้ถูกหรือผิดตามหลักวิชา
11. เขียนตัวเลือกให้อิสระขาดจากกัน
12. ควรมีตัวเลือก 4 - 5 ตัว
13. อย่าแนะนำคำตอบ

2.8.1.2 ประเภทของแบบทดสอบ

แบบทดสอบสามารถแบ่งออกได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่จะใช้ในการแบ่ง ซึ่ง ภัทรา นิคมานนท์ (2534) ได้กล่าวถึงประเภทของแบบทดสอบได้ดังนี้

1. แบ่งตามสมรรถภาพที่จะวัด แบ่งเป็น 3 ประเภท

1.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test) หมายถึง แบบทดสอบที่วัดสมรรถภาพสมองด้านต่าง ๆ ที่นักเรียนได้รับการเรียนรู้ผ่านมาแล้วว่ามีอยู่เท่าใด แบบทดสอบประเภทนี้แบ่งออกเป็น 2 ชนิด

1.1.1 แบบทดสอบที่ครูสร้าง (Teacher Made Test) หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเฉพาะกลุ่มที่ครูสอนจะไม่นำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่น เป็นแบบทดสอบที่ใช้กันทั่ว ๆ ไปในโรงเรียน

1.1.2 แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Test) หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์เช่นเดียวกับแบบทดสอบที่ครูสร้างแต่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพต่าง ๆ ของนักเรียนที่ต่างกลุ่มกัน เช่น เปรียบเทียบคุณภาพของนักเรียนในโรงเรียนแห่งหนึ่งกับนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ทั่วประเทศ (แบบทดสอบมาตรฐานระดับชาติ) หรือกับนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ทั่วจังหวัด (แบบทดสอบมาตรฐานระดับจังหวัด) เป็นต้น

ข้อคำถามของแบบทดสอบมาตรฐานจะมีลักษณะเช่นเดียวกันแบบทดสอบที่ครูสร้างแต่ที่ต่างกันคือแบบทดสอบมาตรฐานต้องกำหนดมาตรฐานในการดำเนินการสอบและการตรวจให้คะแนนเป็นอย่างเดียวกัน และที่ต่างกันอย่างเด่นชัด ก็คือ มีเกณฑ์ปกติ (Norm) สำหรับเป็นมาตรฐานในการเปรียบเทียบ เพื่อแปลความหมายของคะแนน

1.2 แบบทดสอบวัดความถนัด (Aptitude Test) หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดสมรรถภาพสมองของผู้เรียนว่าจะสามารถไปได้ไกลหรือประสบความสำเร็จเพียงใด เพื่อใช้ในการพยากรณ์หรือทำนายอนาคตของผู้เรียน โดยอาศัยข้อเท็จจริงในปัจจุบันเป็นรากฐาน แบบทดสอบวัดความถนัด แบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ

1.2.1 แบบทดสอบวัดความถนัดทางการเรียน (Scholastic Aptitude Test) หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดความถนัดทางด้านวิชาการต่าง ๆ เช่น ด้านภาษา ด้านคณิตศาสตร์ เป็นต้น แบบทดสอบนี้ใช้วัดเพื่อพยากรณ์ว่าผู้เรียนแต่ละคนจะสามารถเรียนต่อในทางใดได้สำเร็จ

1.2.2 แบบทดสอบวัดความถนัดเฉพาะอย่าง (Specific Aptitude Test) หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดความถนัดเฉพาะอย่างที่เกี่ยวข้องกับงานอาชีพต่าง ๆ หรือความสามารถพิเศษ เช่น ความสามารถทางดนตรี ศิลปะ เครื่องยนต์ การประดิษฐ์ เป็นต้น

ส่วนแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญา (Intelligence Test) หมายถึง แบบทดสอบวัดคุณภาพของสมองโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการหาอัตราส่วนระหว่างอายุสมอง (Mental Age) กับอายุปฏิทิน (Chronological Age) ซึ่งมีสูตร ดังนี้

$$I.Q. = \frac{\text{อายุสมอง}}{\text{อายุปฏิทิน}} \times 100$$

เมื่อ I.Q. = Intelligence Quotient (เกณฑ์ภาคเชาวน์)

ดังนั้น แบบทดสอบวัดความถนัด จึงแตกต่างกับแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาหรือวัด I.Q. เพราะแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญา เป็นการวัดเพื่อพิจารณาสมรรถภาพโดยส่วนรวมว่า สมองมีความสามารถมากน้อยเพียงใด ไม่ได้แจกแจงว่าถนัดด้านใด อย่างไร แต่กล่าวได้ว่า แบบทดสอบวัดความถนัด พัฒนามาจากแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญา

1.3 แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพและทางสังคม (Personal and Social Test) หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดบุคลิกภาพ (Personality) และการปรับตัว (Adjustment) ให้เข้ากับสังคมซึ่งเป็นเรื่องที่วัดได้ยาก ผลที่ได้ไม่แน่นอน ตายตัว เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลและสังคม แบบทดสอบประเภทนี้อาจแบ่งได้ดังนี้

1.3.1 แบบทดสอบวัดเจตคติ (Attitude) ที่มีต่อบุคคล สิ่งของ เรื่องราว เหตุการณ์ สังคม ประเทศ เป็นต้น

1.3.2 แบบทดสอบวัดความสนใจ (Interest) ที่มีต่ออาชีพ งานอดิเรก การศึกษาต่อ เป็นต้น

1.3.3 แบบทดสอบวัดการปรับตัว (Adjustment) เช่น การเข้ากับเพื่อนได้ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ เป็นต้น

2. แบ่งตามลักษณะการตอบ แบ่งเป็น 3 ประเภท

2.1 แบบทดสอบภาคปฏิบัติ (Performance Test) หมายถึง แบบทดสอบที่ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง เช่น การปรุงอาหาร การแสดง การฝีมือ ศิลปะ ฯลฯ

2.2 แบบทดสอบข้อเขียน (Paper-Pencil Test) หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้การเขียนตอบ สามารถตั้งคำถามให้เขียนตอบจำนวนมาก ๆ หรือลึกซึ้งเพียงใดก็ได้ ผู้ตอบมีโอกาสเรียบเรียงเนื้อหา และใช้ความสามารถทางสมองได้เต็มที่

2.3 แบบทดสอบปากเปล่า (Oral Test) หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้การพูดโต้ตอบ แทนการเขียน เหมาะที่จะใช้กับผู้ที่ไม่ออกเขียนไม่ได้ หรือเมื่อต้องการให้ตอบอย่างฉับไว ลักษณะ เช่นนี้ควรให้ตอบสั้น ๆ และมีข้อสอบไม่มากนัก เพราะจะเสียเวลามาก และต้องอาศัยการเรียบเรียงเนื้อหา

3. แบ่งตามเวลาที่กำหนดให้ตอบ แบ่งเป็น 2 ประเภท

3.1 แบบทดสอบที่จำกัดเวลาในการตอบ (Speed Test) หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้เวลาตอบน้อย แต่มีจำนวนข้อสอบมากและค่อนข้างง่าย ลักษณะเช่นนี้ต้องการจะทดสอบว่า ในเวลาจำกัด ใครจะมีความคล่องแคล่วรวดเร็วในการทำข้อสอบได้ถูกต้องมากกว่า การทดสอบในโรงเรียนส่วนใหญ่ก็ทำในลักษณะนี้

3.2 แบบทดสอบที่ไม่จำกัดเวลาในการตอบ (Power Test) หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้เวลาตอบมาก หรือไม่จำกัดเวลาในการตอบ แต่มีจำนวนข้อสอบน้อย ลักษณะเช่นนี้ต้องการให้นักเรียนทุกคนได้แสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ มักจะเป็นข้อสอบที่ต้องแสดงความคิดเห็นหรือให้วิเคราะห์ บางครั้งจะให้เขียนหนังสือควบคู่ไปกับการสอนหรือบางครั้งให้ไปตอบที่บ้าน

4. แบ่งตามจำนวนผู้เข้าสอบ แบ่งเป็น 2 ประเภท

4.1 แบบทดสอบเป็นรายบุคคล (Individual Test) หมายถึง การสอบที่แต่ละคนมักจะเป็นการสอบภาคปฏิบัติ วิธีนี้ควรจะใช้เมื่อคนเข้าสอบมีจำนวนน้อย หรือต้องการดูพฤติกรรมของนักเรียนทุกชั้นตอน

4.2 แบบทดสอบเป็นชั้นหรือเป็นหมู่ (Group Test) หมายถึง การสอบครั้งละหลาย ๆ คน เป็นชั้นหรือหมู่ วิธีนี้ควรจะใช้เมื่อมีคนเข้าเป็นจำนวนมาก ๆ และสามารถจัดสอบพร้อมกันทั้งจังหวัดหรือประเทศก็ได้

2.8.1.3 ลักษณะของแบบทดสอบที่ดี

ในบรรดาเครื่องมือวัดผลหลาย ๆ ชนิดนั้น ถ้าจะนำเครื่องมือเหล่านี้ไปวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย แบบทดสอบนับเป็นเครื่องมือวัดผลที่มีคุณค่าและสำคัญที่สุด แต่ทั้งนี้แบบทดสอบที่จะนำไปใช้จะต้องมีคุณภาพดี โดยเฉพาะแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น หรือแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้สอนโดยตรง แบบทดสอบจะมีคุณภาพเพียงใดต้องพิจารณาตามเกณฑ์ 5 ประการ ดังนี้

1. ความเที่ยงตรง
2. ความเชื่อมั่น
3. ความเป็นปรนัย
4. ประสิทธิภาพ
5. อำนาจจำแนก

ลักษณะของแบบทดสอบที่ดีแต่ละข้อ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ความเที่ยงตรง (Validity)

หมายถึง ลักษณะของแบบทดสอบทั้งฉบับ ที่สามารถวัดได้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการหรือวัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ความเที่ยงตรงจึงเปรียบเสมือนหัวใจของการทดสอบ เช่น ต้องการวัดว่านักเรียนมีความสามารถในการคำนวณหรือไม่ ก็ถามให้คำนวณ คะแนนที่ได้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความสามารถในเชิงคำนวณหรือไม่ ก็ถามให้คำนวณ คะแนนที่ได้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความสามารถในเชิงคำนวณ มิใช่ได้คะแนนมากเพราะสะอาด ใช้ปากกาเก่ง ลายมือสวย เป็นต้น ความเที่ยงตรงเปรียบได้กับเครื่องซึ่งที่สามารถชั่งได้ถูกต้อง ไม่โก่งน้ำหนัก หรือเปรียบได้กับนาฬิกาที่บอกได้ตรงเวลา ไม่คลาดเคลื่อนกับเวลาที่เป็นจริง ลักษณะความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ แบ่งเป็น 4 ชนิด ดังนี้

1.1 ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) หมายถึง ความสามารถของแบบทดสอบที่วัดได้ตรงกับเนื้อหาที่ได้ทำการสอน หรือตรงกับเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หรือตรงกับเนื้อหาที่อยู่ในตารางวิเคราะห์หลักสูตร กล่าวคือ เมื่อทำการสอนเนื้อหาใดก็ทำการออกข้อสอบวัดให้ตรงกับเนื้อหานั้น

1.2 ความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construction Validity) หมายถึง ความสามารถของแบบทดสอบ ที่วัดได้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หรือวัดได้ตรงกับพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียน หรือตรงกับพฤติกรรมที่อยู่ในตารางวิเคราะห์หลักสูตร กล่าวคือ เมื่อสอนเนื้อหาใด ครูต้องกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ล่วงหน้าว่า จะให้นักเรียนเกิดสมรรถภาพสมองด้านใด แล้วจึงทำการสอนและเขียนข้อสอบให้ตรงกับพฤติกรรมที่ต้องการ เช่น ต้องการสอนเรื่องดิน โดยจุดมุ่งหมายว่าให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ชนิดของดินที่ควรใช้ในการเพาะปลูกได้ ก็ต้องสอนให้รู้จักวิเคราะห์ดิน และออกข้อสอบถามพฤติกรรมด้านการวิเคราะห์ มีข้อออกข้อสอบถามเรื่องดินในลักษณะความรู้ความจำ

1.3 ความเที่ยงตรงตามสภาพการณ์ (Concurrent Validity) หมายถึง ความสามารถของแบบทดสอบที่วัดได้ตรงกับสภาพความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน หรือปัจจุบันของนักเรียน หรือกล่าวได้ว่าเป็นความสามารถของแบบทดสอบที่ช่วยให้ครูประมาณสถานการณ์อันแท้จริงของนักเรียน ปัจจุบันได้ถูกต้อง เช่น นายแดง เก่งวิชาคณิตศาสตร์ปรากฏว่าในชีวิตจริงก็มีทักษะด้านการคำนวณ หรือนายดำสอบได้คะแนนมากในวิชาภาษาอังกฤษ เรื่องอนามัยส่วนบุคคล ปรากฏว่าในชีวิตจริงก็เป็นคนรักษานามัยส่วนบุคคลได้ดีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ แต่พบบ่อยครั้งว่าความรู้ในเนื้อหาวิชาของนักเรียนมักจะ ตรงข้ามกับสภาพความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน เช่น นาย ก. เก่งวิชาสุขศึกษา แต่ปรากฏว่าเป็นคนที่มีโรคประจำตัวไม่แข็งแรง เลื้อยผ้าสกปรก ไม่รู้จักรักษาความสะอาด กล่าวได้ว่าแบบทดสอบชุดนี้ไม่มีความเที่ยงตรงตามสภาพการณ์ และโดยเนื้อหาของแบบทดสอบแล้วมักจะหาความเที่ยงตรงเช่นนั้นได้ยาก ดังนั้นการวัดผลนักเรียน จึงไม่ควรใช้เฉพาะแบบทดสอบเพียงอย่างเดียว

1.4 ความเที่ยงตรงตามการพยากรณ์ (Predictive Validity) หมายถึง ความสามารถของแบบทดสอบ ที่วัดได้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียน ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต กล่าวคือ คะแนนผลการสอบที่เกิดจาก แบบทดสอบชุดนั้นสอดคล้องกับผลการเรียน หรือความสำเร็จในอนาคตของนักเรียน เช่น แบบทดสอบคัดเลือกเพื่อเข้าเรียนสามารถทำนายได้ว่าคนที่สอบคัดเลือกผ่านมานั้นน่าจะเรียนได้สำเร็จ หรือคนที่สอบได้ที่สุดท้ายผลการเรียนก็ได้ที่สุดท้ายหรืออยู่ในกลุ่มอ่อนความเที่ยงตรงตามการพยากรณ์นั้นนับว่าเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของแบบทดสอบคัดเลือก หรือแบบทดสอบวัดความถนัด หรือแบบทดสอบเชาว์ปัญญา

2. ความเชื่อมั่น (Reliability)

หมายถึงลักษณะของแบบทดสอบทั้งฉบับที่สามารถวัดได้คงที่คงที่ไม่เปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะทำการสอบใหม่กี่ครั้งก็ตาม เช่น สร้างแบบทดสอบชุดหนึ่งแล้วนำไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มหนึ่ง 2 ครั้ง โดยให้มีเวลาห่างกันพอประมาณ (1-8 สัปดาห์) ถ้าพบว่า นักเรียนแต่ละคนทำคะแนนได้เท่า ๆ เดิม ทั้ง 2 ครั้ง แสดงว่าแบบทดสอบชุดนี้มีความเชื่อมั่นสูง (ไม่ใช่ นักเรียนที่เข้าสอบมีความเชื่อมั่นสูง)

จากตัวอย่างนี้ ถ้านำคะแนนของแต่ละคนซึ่งมี 2 ชุด ไปเสนอข้อมูลในรูปกราฟเส้น จะพบว่ากราฟ 2 เส้นนี้จะขนานหรือซ้อนทับกันเป็นส่วนใหญ่ แต่ถ้าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบต่ำ กราฟทั้ง 2 เส้นนี้จะสลับกันขึ้นลง (แบบฟันปลา)

ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เปรียบได้กับเครื่องชั่ง กล่าวคือ ถ้านำเอาวัตถุชิ้นหนึ่งไปชั่งหลาย ๆ ครั้ง หากพบว่า เครื่องชั่งบอกน้ำหนักของวัตถุได้เท่าเดิมทุกครั้ง แสดงว่าเครื่องชั่งนั้นมีความเชื่อมั่นสูง (อาจจะชั่งได้ไม่ถูกต้อง แม่นยำก็ได้) หรือเปรียบได้กับนาฬิกาที่เดินด้วย ความเร็วคงที่ สม่ำเสมอตลอดเวลา (อาจจะเดินเร็วหรือช้าก็ได้ แต่คงสภาพเช่นนั้นตลอดไป)

3. ความเป็นปรนัย (Objective)

ความเป็นปรนัยของแบบทดสอบ ไม่ได้หมายถึง ข้อสอบแบบ กาถูก-ผิด จับคู่ เติมคำตอบสั้น ๆ และเลือกตอบ เพราะแบบทดสอบชนิดต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นเพียงรูปแบบหรือโครงสร้างของคำถามที่จะนำไปสู่ความเป็นปรนัยเท่านั้น และความเป็นปรนัยเป็นคุณลักษณะของแบบทดสอบ ไม่ใช่ชนิดของแบบทดสอบ

แบบทดสอบชนิดใดจะเป็นปรนัยหรือไม่ จะต้องมีคุณสมบัติ 3 ประการ คือ

- ก. ตั้งคำถามให้ชัดเจน ทำให้ผู้เข้าสอบทุกคนเข้าใจความหมายตรงกัน
- ข. ตรวจให้คะแนนได้ตรงกัน แม้ว่าจะตรวจหลายครั้งหรือตรวจหลายคนก็ตาม
- ค. แปลความหมายของคะแนนได้เหมือนกัน ลักษณะเช่นนี้ถ้าเป็นข้อสอบที่นักเรียนได้คะแนนแต่ละข้อไม่เท่ากัน ได้แก่ข้อสอบอัตนัย หรือตอบสั้น ๆ หรือเติมคำก็ไม่สามารถแปลความหมายของคะแนนได้ เช่น ข้อสอบอัตนัย 5 ข้อ ได้คะแนน นายแดงทำได้ 32 คะแนน ให้แปลความหมายว่าอย่างไร แต่ถ้าเป็นข้อสอบแบบเลือกตอบกาถูก-กาผิด หรือจับคู่

ก็สามารถให้ความหมายของคะแนนได้ เช่น ข้อสอบเลือกตอบ 50 ข้อ เต็ม 50 คะแนน นายดำทำได้ 32 คะแนน หมายความว่านายดำทำถูก 32 ข้อ และสามารถแปลความต่อไปได้ว่า ข้อสอบแต่ละข้อยากหรือมีอำนาจจำแนกสูงหรือต่ำ (จะได้กล่าวรายละเอียดในบทที่ 6 เรื่อง การประเมินคุณภาพของแบบทดสอบ)

จากที่กล่าวมา จะเห็นว่าข้อสอบแบบอัตนัย หรือความเรียงอาจเป็นปรนัยก็ได้ คุณสมบัติครบทั้ง 3 ประการข้างต้น และในทางตรงกันข้าม ข้อสอบแบบเลือกตอบ กาถูก-กาผิด หรือ จับคู่ อาจจะไม่เป็นปรนัยก็ได้ถ้ามีคุณสมบัติไม่ครบทั้ง 3 ประการ

4. ประสิทธิภาพ (Efficiency)

หมายถึง แบบทดสอบที่มีจำนวนข้อมากพอประมาณ ใช้เวลาสอบพอเหมาะ ประหยัดค่าใช้จ่าย จัดทำแบบทดสอบด้วยความปรารถนาดี ตรวจให้คะแนนได้รวดเร็ว รวมถึงสิ่งแวดล้อมในการสอบที่ดี ได้แก่ สภาพห้องสอบเรียบร้อยไม่มีสิ่งรบกวนผู้เข้าสอบ กรรมการคุมสอบรัดกุม เป็นต้น นอกจากนี้หากสร้างข้อสอบไว้อย่างดีแล้ว และสามารถนำไปใช้ได้หลาย ๆ ครั้งอย่างเหมาะสม โดยไม่เกิดความเสียหายใด ๆ เช่น ข้อสอบแบบเลือกตอบ ก็ควรจัดทำ เพราะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายและแรงงาน

5. อำนาจจำแนก (Discrimination)

อำนาจจำแนก หมายถึงความสามารถในการจำแนกผู้สอบ ข้อสอบที่ดีจะต้องมีอำนาจจำแนกสูงตามทฤษฎีการวัดผลแบบอิงกลุ่ม (Norm Referenced Measurement) อำนาจจำแนกของข้อสอบหมายถึงความสามารถของข้อสอบนั้นในการจำแนกผู้สอบออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเก่งกับกลุ่มอ่อน ถ้าข้อสอบมีอำนาจจำแนกสูง แสดงว่า คนกลุ่มเก่งทำข้อสอบข้อนั้นถูก แต่คนกลุ่มอ่อนทำไม่ถูก ส่วนทฤษฎีการวัดผลแบบอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced Measurement) หมายถึงความสามารถของข้อสอบนั้นในการจำแนกผู้สอบออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มรอบรู้ กับกลุ่มไม่รอบรู้ ถ้าข้อสอบมีอำนาจจำแนกสูงแสดงว่าคนกลุ่มรอบรู้ทำข้อสอบข้อนั้นถูกแต่คนกลุ่มไม่รอบรู้ทำไม่ถูก

2.8.2 แบบสอบถาม

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่นิยมใช้กันมากเนื่องจากเป็นวิธีการที่สะดวกและใช้วัดได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงแบบสอบถามดังต่อไปนี้

2.8.2.1 การสร้างแบบสอบถาม

สมนึก ภัททิยธนี (2537) กล่าวว่า การสร้างแบบสอบถามต้องคำนึงถึงหลักการ ดังนี้

1. สร้างคำถามให้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ไม่ถามนอกประเด็น เพราะจะทำให้มีข้อคำถามมากและไม่มีประโยชน์ ดังนั้นเมื่อสร้างคำถามได้ครบแล้วควรพิจารณาตัดข้อคำถามที่ไม่จำเป็นออก

2. ถามให้ครอบคลุมเรื่องที่จะวัด กล่าวคือ ต้องสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมพฤติกรรมหรือเรื่องที่จะวัด ซึ่งทำได้โดยแบ่งพฤติกรรมที่วัดออกเป็นพฤติกรรมย่อย ๆ ก่อน จึงสร้างข้อคำถามพฤติกรรมหรือเรื่องที่จะวัดบางเรื่องจะต้องใช้ข้อคำถามมาก บางเรื่องก็ใช้ข้อคำถามน้อยแตกต่างกันโดยทั่วไปแล้วถ้าข้อคำถามยิ่งมากก็จะต้องครอบคลุมพฤติกรรมนั้น ๆ ได้มากขึ้น ทำให้การวัดคุณลักษณะนั้นมีโอกาสผิดพลาดน้อยลง แต่จะทำให้ผู้ตอบเกิดความเบื่อหน่าย เพราะมีจำนวนข้อคำถามมากเกินไป แบบสอบถามที่ดีจึงควรมีจำนวนข้อคำถามพอเหมาะ ไม่มากหรือน้อยเกินไป

3. ควรเรียงลำดับข้อคำถาม ให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กันและแบ่งตามพฤติกรรมย่อย ๆ เพื่อให้ผู้ตอบเห็นชัดเจนและง่ายต่อการตอบ

4. ลักษณะของข้อคำถามที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้

4.1 ไม่ควรยาวจนเกินไป ควรใช้ข้อความสั้น กระชับรัดตรงจุด

4.2 ข้อความหรือภาษาที่ใช้ต้องแจ่มชัด เข้าใจง่ายโดยผู้สร้างแบบสอบถามจะต้องระมัดระวังเรื่องเหล่านี้คือ

4.2.1 หลีกเลี่ยงคำถามที่เป็นปฏิเสธ ซึ่งอาจทำให้ผู้ตอบตีความหมายผิดได้ แต่ในกรณีที่ต้องใช้คำปฏิเสธจริง ๆ ก็ควรขีดเส้นใต้เน้นให้เห็นคำปฏิเสธนั้น

4.2.2 ควรขีดเส้นใต้คำที่ต้องการเน้นเป็นพิเศษเพื่อให้ผู้ตอบตีความได้ถูกต้องตรงจุด

4.2.3 ไม่ควรใช้คำเน้นเช่น บ่อย ๆ เสมอทันที ฯลฯ เพราะอาจทำให้ผู้ตอบตีความได้ไม่เหมือนกัน เช่น ถามว่า วิชาอะไรที่อาจารย์ขาดสอนเสมอ คำว่า เสมอ บางคนอาจจะตีความว่า ขาดทุกสัปดาห์ หรือทุก 2 สัปดาห์ หรือทุกเดือน เป็นต้น

4.2.4 อย่าใช้คำที่มีความหมายหลายนัย เพราะผู้ตอบอาจจะตีความได้ไม่เหมือนกัน เช่น ถามว่าท่านมีอายุ ปี บางคนตอบอายุเต็ม เศษเดือนปัดทิ้ง แต่บางคนอาจจะปัดเศษเดือนมาเป็นปี ทำให้ข้อมูลคลาดเคลื่อนได้ จึงควรถามให้ชัดเจน เช่น ท่านมีอายุ ปี เดือน

4.3 ไม่ใช่คำถามถามนำ หรือเสนอแนะให้ตอบ

4.4 ไม่ถามในเรื่องที่เป็นความลับ หรือค่อนข้างเป็นเรื่องส่วนตัวมากเกินไป เพราะจะทำให้ผู้ตอบตอบไม่ตรงกับความจริง

4.5 ไม่ถามในเรื่องที่รู้แล้ว หรือถามในสิ่งที่วัดได้ด้วยวิธีอื่นเช่น จากการสังเกตจากเอกสารรายงาน เป็นต้น

4.6 ข้อคำถามต้องเหมาะสมกับผู้ตอบ คือ ต้องคำนึงถึงระดับการศึกษา ความสนใจ สติปัญญา ฯลฯ

4.7 ข้อคำถามข้อหนึ่ง ๆ ควรถามเพียงปัญหาเดียวเพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนและตรงจุด

4.8 คำตอบหรือตัวเลือกในข้อคำถามควรมีมากพอ หรือให้เหมาะสมกับข้อคำถามนั้น ๆ

4.9 คำตอบที่ได้จากแบบสอบถาม ควรจะสามารถแปลงออกมาในรูปของปริมาณ และใช้สถิติอธิบายข้อเท็จจริงได้

2.8.2.2 โครงสร้างของแบบสอบถาม

แบบสอบถามไม่ว่าจะเป็นชนิดใด จะมีโครงสร้างที่สำคัญ 3 ส่วน ดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2537)

1. คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม ส่วนแรกของการสอบถาม จะเป็นคำชี้แจงโดยระบุจุดมุ่งหมายและความสำคัญที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถาม (หรือการนำคำตอบที่ได้ไปใช้ประโยชน์) คำอธิบายลักษณะของแบบสอบถามและวิธีตอบพร้อมยกตัวอย่างประกอบ และตอนสุดท้ายของคำชี้แจงควรกล่าวขอขอบคุณล่วงหน้าพร้อมระบุชื่อเจ้าของแบบสอบถามทุกครั้ง (หรืออาจจะระบุในรูปของคณะกรรมการ)

ในบางครั้ง อาจมีจดหมายส่วนตัวหรือบันทึกข้อความอยู่ด้านหน้า ของแบบสอบถามด้วยและบางครั้งต้องมีคำยืนยันเพื่อไม่ให้ผู้ตอบเกิดความวิตกกังวล (เช่น แบบสอบถามชุดนี้ถือ

เป็นความลับเฉพาะไม่เก็บความเสียหายใด ๆ แก่ตัวท่าน ท่านจึงไม่ต้องระบุชื่อ และจะวิเคราะห์โดยภาพรวม เป็นต้น)

2. สถานภาพทั่วไป ในส่วนนี้จะป็นรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบ เช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ ฯลฯ

3. ข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมที่จะวัด จะถามเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการจะวัด ซึ่งอาจแยกเป็นพฤติกรรมย่อย ๆ แล้วสร้างข้อคำถามวัดพฤติกรรมย่อย ๆ นั้น ในส่วนนี้อาจเป็นแบบสอบถาม ชนิดรูปแบบเดียวหรือหลายรูปแบบก็ได้

2.8.2.3 ประเภทของแบบสอบถาม

แบบสอบถามโดยทั่วไป แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ (สมนึก ภัททิยธานี, 2537)

1. แบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open-ended Form)

แบบสอบถามชนิดนี้ไม่ได้กำหนดคำตอบไว้ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สอบ ตอบได้อย่างอิสระด้วยคำพูดของตนเอง แบบสอบถามชนิดนี้ตอบยากและเสียเวลาในการตอบมาก เพราะผู้ตอบจะต้องคิดวิเคราะห์อย่างกว้างขวางเพื่อตอบคำถามนั้น ถ้าใช้ควบคู่กับแบบสอบถามอื่น ๆ ผู้ตอบส่วนใหญ่มักจะเว้นข้ามไม่ตอบในส่วนที่เป็นแบบปลายเปิด หรือตอบเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แบบสอบถามชนิดนี้นิยมใช้เมื่อต้องการทราบเจตคติ แรงจูงใจ หรือเงื่อนไข ตลอดจนแนวความคิดต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุแห่งการตัดสินใจของผู้ตอบแบบสอบถาม และใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามชนิดปลายปิด แบบสอบถามชนิดนี้สร้างง่าย แต่วิเคราะห์และสรุปผลยาก

ตัวอย่างแบบสอบถามชนิดปลายเปิด

1) ท่านมีเหตุผลอะไรในการเลือกเรียนครู

.....

2) ท่านชอบวิชานี้ในเรื่องใดบ้าง

.....

2. แบบสอบถามชนิดปลายปิด (Closed-ended Form)

แบบสอบถามชนิดนี้ประกอบด้วย ข้อคำถามและตัวเลือก (คำตอบ) ซึ่งตัวเลือกนี้สร้างขึ้นโดยคาดว่าผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบ ได้ตามต้องการ แบบสอบถามชนิดนี้

สร้างยาก และใช้เวลาสร้างมากกว่าแบบสอบถามชนิดปลายเปิด แต่ผู้ตอบ ตอบง่าย สะดวก รวดเร็ว นอกจากข้อมูลที่ได้สามารถนำไปวิเคราะห์และสรุปผลง่ายอีกด้วย

แบบสอบถามชนิดปลายปิด แบ่งเป็น 4 แบบ ดังนี้

2.1 แบบสำรวจ (Checklist) แบบสอบถามลักษณะนี้ต้องการให้ตอบในแง่ใดแง่หนึ่ง เช่น มี - ไม่มี จริง - ไม่จริง เห็นด้วย - ไม่เห็นด้วย เชื่อ - ไม่เชื่อ ใช่ - ไม่ใช่ ฯลฯ หรืออาจมีคำตอบให้เลือกได้หลายคำตอบ

2.2 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบสอบถามลักษณะนี้มุ่งให้ผู้ตอบประเมินข้อความที่ถามออกมาเป็นระดับ มาตราส่วนประมาณค่าอาจจะมี 3, 5, 7, 9 หรือ 11 ระดับก็ได้ โดยตรงกลางเป็นจุดสมดุล

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านองค์ประกอบ ปัจจัยและอิทธิพลที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในหลาย ๆ วิชาและหลายระดับ มีดังต่อไปนี้

2.9.1 งานวิจัยภายในประเทศ

นิศเพลิน เขียวหวาน (2521) ได้ทำการวิจัยเพื่อหาคำตอบประกอบบางประการที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้คะแนนผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์และภาษาไทยเป็นตัวเกณฑ์ และองค์ประกอบทางด้านตัวนักเรียน ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมครอบครัวและทางด้านโรงเรียนเป็นตัวพยากรณ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ จำนวน 585 คน รวมทั้ง บิดามารดา ผู้ปกครอง และอาจารย์ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบทางด้านตัวนักเรียน ได้แก่ พื้นฐานความรู้เดิม อายุ และสถิติการขาดเรียน องค์ประกอบทางด้านภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมครอบครัว ได้แก่ การพูดภาษาไทยกลางที่บ้าน ขนาดของครอบครัว และการอ่านหนังสือพิมพ์ และองค์ประกอบทางด้านโรงเรียน ได้แก่ ความเห็นของครูต่อความสามารถของนักเรียน จำนวนคาบที่ครูสอนต่อหนึ่งสัปดาห์ พื้นที่ของห้องเรียน ต่อนักเรียน 1 คน และคุณวุฒิของครูร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนได้ประมาณร้อยละ 39 และตัวแปรที่มีอำนาจในการพยากรณ์มากที่สุด ได้แก่ พื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียน

กอบกุล รังสิโยโรจน์ (2526) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนรัฐบาลส่วนกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา จากเขตบริการการศึกษาทั้ง 8 เขต เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางบ้าน และโรงเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. สิ่งแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียนที่สัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ได้แก่ การส่งเสริมการเรียนภาษาอังกฤษในครอบครัว ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับภาษาอังกฤษ และกิจกรรมนอกชั้นเรียนซึ่งเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรภาษาอังกฤษ โดยมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับผลการเรียนภาษาอังกฤษคือสภาพห้องเรียนในชั่วโมงเรียนภาษาอังกฤษ ส่วนองค์ประกอบด้านความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครอบครัว และเกี่ยวกับครูผู้สอนในวิชาภาษาอังกฤษกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก (อ้างถึงในสุรชัย พงษ์เจริญ, 2530) ได้รายงานผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ว่ามีปัจจัย 4 จำพวกที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คือ

1) ปัจจัยทางด้านคุณลักษณะของนักเรียน รายงานอ้างถึงการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติว่า ตัวแปรที่มีผลต่อความสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการของนักเรียนคือ เพศ อายุ ส่วนสูง น้ำหนัก การเรียนชั้นอนุบาล ผลการเรียนที่ผ่านมา สถิติการมาเรียน การมีหนังสือแบบเรียน ที่คนคิดต่อเพื่อนในห้องเรียน

2) ปัจจัยด้านภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน นักวิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน สรุปไปในแนวเดียวกันว่า ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง ตลอดจนฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับสาเหตุปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก

3) ปัจจัยทางด้านคุณลักษณะของครูผู้สอนนักเรียน รายงานอ้างอิงถึงนักวิจัยชาวต่างประเทศบางท่านพบว่า ครูมีวุฒิและประสบการณ์ต่างกันจะมีผลต่อความสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการของนักเรียนต่างกัน

4) ปัจจัยด้านโรงเรียนที่นักเรียนเรียน ตัวแปรการที่ตีเกี่ยวกับองค์ประกอบทางด้านโรงเรียนคือขนาดของโรงเรียนและการใช้อุปกรณ์การเรียน

ทรงพรพรรณ วายโสภา (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอน สังคมศึกษาตามการรับรู้ของครูสังคมศึกษา และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามการรับรู้ของครูสังคมศึกษาและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านครูสังคมศึกษา นักเรียน การจัดการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ตามการรับรู้ของครูสังคมศึกษา 72 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 360 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา 24 โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ปรากฏว่าปัจจัยด้านครูสังคมศึกษา และปัจจัยด้านนักเรียนมีผลต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษามากแต่ปัจจัยด้านการเรียนการสอนและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนมีผลต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษาปานกลาง

เอกชัย กาญจนนา (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยภายในโรงเรียนที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน 122 คน ครู 120 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 290 คน ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยมีความสัมพันธ์ "ระดับปานกลาง" ปัจจัยภายในโรงเรียนที่ส่งผลในการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย คือการให้บริการแก่นักเรียน คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน

ธีระ คนชุม (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเกี่ยวกับตัวนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และโรงเรียนกับความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 390 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามวัดความสามารถในการอ่านของนักเรียน แบบสอบถามสำหรับนักเรียน ครูผู้สอน ผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหาร ผลการวิจัยสรุปว่า ปัจจัยเกี่ยวกับตัวนักเรียน ผู้ปกครอง และโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอ่านของนักเรียน ได้แก่ เวลาการมาเรียน ลักษณะของครอบครัว การให้คำแนะนำการอ่านหนังสือ การทำการบ้านหรือการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ระดับคุณลักษณะของครูผู้สอน ระดับทักษะและกระบวนการสอนของครูผู้สอนและระดับความเป็นผู้นำในด้านวิชาการของผู้บริหาร เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของนักเรียนพบว่ามีความแตกต่างเมื่อนักเรียนมีสถานภาพแตกต่างกันในด้านเพศ ภาษาถิ่น ภาวะโภชนาการประสบการณ์ก่อนเข้าเรียน ความสนใจในการอ่านของสมาชิกในครอบครัว ทักษะและกระบวนการของครูผู้สอน คุณลักษณะของครูผู้สอน ระดับการให้บริการนักเรียนในโรงเรียนและระดับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน

จิราภฏ สุทธานุกุล (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านภูมิหลังทางครอบครัวและด้านตัวนักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทสนทนา มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านภูมิหลังทางครอบครัวและด้านตัวนักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทสนทนา และเพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดีที่สามารถพยากรณ์ที่ดีที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทสนทนา กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวรรค์อนันต์วิทยา อำเภอสวรรค์โกล จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2532 จำนวน 122 คน ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทสนทนามีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านภูมิหลังทางครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับการให้รางวัลหรือให้กำลังใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทสนทนามีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านตัวนักเรียน ได้แก่ อายุ ผลการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ผ่านมา แรงจูงใจในเชิงสังคม แรงจูงใจเชิงใช้ประโยชน์

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การใช้เวลาค้นคว้าในห้องสมุด การใช้สื่อมวลชนที่เป็นหนังสือพิมพ์หรือวารสารภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ตัวพยากรณ์ที่ดีในการส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทสนทนามี 6 ตัวเรียงลำดับ ดังนี้ คือ อายุ ผลการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ผ่านมา รายได้ของครอบครัว แรงจูงใจเชิงสังคม ระยะเวลาในการเรียนภาษาอังกฤษ และบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว

ยรรยง ปัญญา (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยภายในโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อความรู้ศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 78 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2535 จำนวน 430 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภายในโรงเรียนที่สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเรียงตามลำดับค่าสหสัมพันธ์จากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ คุณลักษณะของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ การจัดกิจกรรมทางวิชาการและกิจกรรมนอกชั้นเรียน และการจัดป้ายนิเทศ ตัวแปรที่เป็นปัจจัยด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาอังกฤษมีความสำคัญเป็นอันดับสูงสุดในการทำนายผลสัมฤทธิ์ความรู้ศัพท์ภาษาอังกฤษ ตัวแปรที่สำคัญรองลงมาได้แก่ การจัดป้ายนิเทศ และชนิดของสื่อที่มีไว้บริการในมณเฑียรภาษาอังกฤษ

2.9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยในต่างประเทศที่ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่สัมพันธ์ หรือมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีดังนี้

Clark (1961) ได้ศึกษาถึงความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเพศโดยควบคุมอายุจริงและอายุสมองเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเกรด 3 , 4 และ 8 โดยการสุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นละ 150 คน ผลการศึกษพบว่า นักเรียนชายและหญิงไม่แตกต่างกันในเรื่องเกณฑ์ทางสติปัญญา ทักษะพื้นฐานในการอ่าน และการทำเลขคณิต แต่ในเรื่องการใช้ภาษาและสะกดตัวแล้วปรากฏว่านักเรียนหญิงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนชาย ซึ่งผลการศึกษครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจาก Parsley (1963) ซึ่งได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาต่าง ๆ ของนักเรียน เกรด 2-8 เป็นนักเรียนชาย 2,651 คน และนักเรียนหญิง 2,369 คน และได้เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศด้วย จากการศึกษาพบว่า นักเรียนชายเก่งกว่านักเรียนหญิงในวิชา ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และเรขาคณิต ซึ่งแสดงให้เห็นอิทธิพลของเพศที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Coster (1959) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะหรือสภาพแวดล้อมทางครอบครัว กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา พบว่า ขนาดของครอบครัว ความสนใจในการอ่านหนังสือ รวมทั้งระดับการศึกษาของบิดามารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

Shore และ Leiman (1960) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสนใจของผู้ปกครอง การวางแผนของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนของเด็กนักเรียนในความปกครอง และความรับผิดชอบของผู้ปกครอง ของนักศึกษาวิทยาลัยไลเชสเตอร์ จูเนียร์ ผลการศึกษพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีบิดาที่เอาใจใส่ในเรื่องการเรียนของบุตรมากกว่าบิดาของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

Buescher (1967) ได้ศึกษาตัวแปรทางด้านที่ไม่ใช่สติปัญญา ได้แก่ สภาพครอบครัว เพื่อนความมีอิสระเสรีภาพ ความรู้สึกสำนึกตน ประเพณีวัฒนธรรม และแรงจูงใจ ปรากฏว่า สภาพครอบครัว แรงจูงใจ และความมีอิสระเสรีภาพมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Worthington และ Grant (1971) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาคการศึกษาที่ 1 โดยศึกษากับนิสิตปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัย ยูทาห์ เป็นนิสิตชาย 1,270 คน นิสิตหญิง 990 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบทดสอบ A.C.T. (American College Testing) ในวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ ธรรมชาติวิทยา องค์ประกอบที่ทำการศึกษามี 11 ตัวแปร ได้แก่ เพศ รายได้ของครอบครัว คะแนนเฉลี่ยจากวิชาทั้ง 4 วิชา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการ ที่ตั้งของโรงเรียนตามสภาพทางภูมิศาสตร์ คะแนนจากแบบทดสอบ A.C.T. ความสำคัญในการตั้งเป้าหมายทางการเรียนด้านวิชาการและสังคม การเลือกอาชีพในอนาคต และคะแนนเฉลี่ยในภาคการศึกษาแรกของมหาวิทยาลัยเป็นตัวแปรตาม ผลการศึกษพบว่า ตัวแปรที่ทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดีเรียงตามลำดับ ได้แก่ เพศของนิสิต สภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของโรงเรียน ระดับความสำคัญของการตั้งเป้าหมายทางวิชาการ รายได้ครอบครัว จำนวนผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการ บทบาทการเลือกอาชีพในอนาคต และจำนวนเด็กในครอบครัว

Marjoribanks (1972) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอายุ 11 ขวบ จำนวน 185 คน โดยใช้แบบทดสอบ

ความสามารถทางสมองเบื้องต้น (Primary mental ability) และแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองให้การส่งเสริมในเรื่องการเรียนจะมีการเตรียมโครงการในการเรียนของเด็ก เห็นความสำคัญของการศึกษา ตลอดจนมีความสนใจเกี่ยวกับโรงเรียน มีคะแนนจากแบบทดสอบสูง

Wright และ Bean (1974) ได้ศึกษาอิทธิพลของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีต่อผลการเรียนในวิทยาลัย โดยศึกษากับนิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 1,631 คน ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่เพศ รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดา และการศึกษาของมารดา ตัวแปรที่เป็นตัวเกณฑ์ ได้แก่ คะแนนเฉลี่ยชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัย ผลการศึกษา พบว่า รายได้ของครอบครัวเป็นตัวทำนายคะแนนเฉลี่ยได้ดีที่สุดในตัวแปรที่เป็นสภาพทางเศรษฐกิจสังคมด้วยกัน และยังพบด้วยว่า อาชีพของบิดาประเภทไม่ใช้ฝีมือและอาชีพที่ต้องใช้ฝีมือเป็นตัวทำนายที่ดีกว่าประเภทธุรกิจส่วนตัวขนาดเล็ก และอาชีพที่เป็นวิชาชีพ

จากงานวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาแต่เพียงอย่างเดียว องค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อมรอบตัวนักเรียนก็เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน ภูมิหลังของนักเรียน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจปัจจัยต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากระดับสติปัญญาว่าจะมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหรือไม่ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักเรียนให้มากที่สุด ซึ่งน่าจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นได้